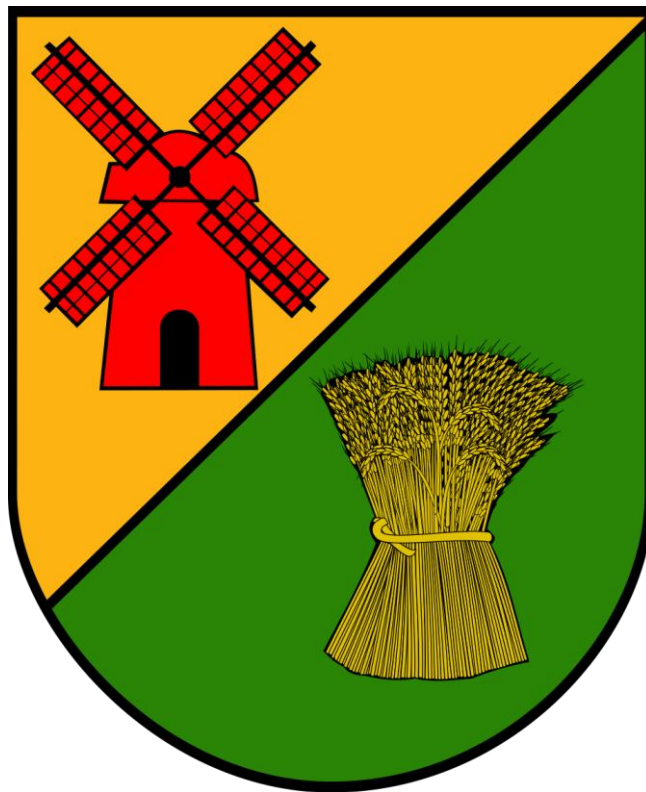

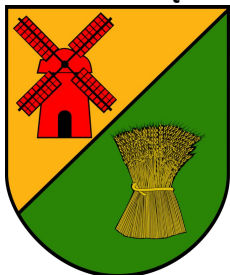

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy za lata 2024-2025

Lichnowy, 2026 rok

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy za lata 2024-2025

ZAMAWIAJĄCY:

Gmina Lichnowy
ul. Tczewska 6
82-224 Lichnowy

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
ul. Zamkowa 4a/1, 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

SPIS TREŚCI:

1. PODSTAWA PRAWNA I CEL OPRACOWANIA.....	5
2. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	5
3. METODYKA SPORZĄDZANIA RAPORTU	5
4. CELE OKREŚLONE W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY LICHNOWY	6
5. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU GMINY.....	7
6. MONITORING STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY LICHNOWY W 2024 I 2025 ROKU	7
6.1. JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	7
6.2. HAŁAS KOMUNIKACYJNY.....	9
6.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	9
6.4. WODY POWIERZCHNIOWE	9
6.5. WODY PODZIEMNE.....	10
6.6. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	11
6.7. ZASOBY GEOLOGICZNE.....	13
6.8. POWIERZCHNIA ZIEMI.....	13
6.9. GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI.....	14
6.10. ZASOBY PRZYRODNICZE	16
6.11. ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	16
7. RAPORT Z WYKONANYCH DZIAŁAŃ W LATACH 2024-2025.....	17
8. PONIESIONE KOSZTY NA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ W LATACH 2024-2025.....	35
9. WSAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY LICHNOWY	36
10. PODSUMOWANIE	41

SPIS TABEL:

Tabela 1 Liczba mieszkańców w gminie Lichnowy w latach 2020-2025	7
Tabela 2 Klasyfikacja strefy pomorskiej w latach 2021, 2024 i 2025 dla poszczególnych zanieczyszczeń - kryterium ochrona zdrowia ludzi	8
Tabela 3 Klasyfikacja strefy pomorskiej w latach 2021, 2024 i 2025 dla poszczególnych zanieczyszczeń - kryterium ochrony roślin	8
Tabela 4 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w latach 2019-2024 na podstawie monitoringu wód	10
Tabela 5 Wyniki monitoringu ilościowego wód podziemnych	11
Tabela 6 Sieć wodociągowa w latach 2024-2025	12
Tabela 7 Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w latach 2024-2025.....	12
Tabela 8 Sieć kanalizacyjna w latach 2024-2025	13
Tabela 9 Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie powiatu na podstawie wykonanych badań w latach 2024 i 2025	13
Tabela 10 Zasobność gleb w makroelementy na terenie gminy Lichnowy na podstawie wykonanych badań w latach 2024 i 2025.....	14
Tabela 11 Masa odpadów komunalnych zebranych w 2024 i 2025 roku	15
Tabela 12 Obowiązkowe poziomy recyklingu, ograniczania masy i składowania odpadów komunalnych	15
Tabela 13 Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia na terenie gminy Lichnowy .	16
Tabela 14 Zestawienie powierzchni lasów w 2025 roku	16
Tabela 15 Miejscowe zagrożenia w podziale na wielkość zagrożenia w latach 2024-2025 na terenie gminy Lichnowy	16
Tabela 16 Liczba miejscowych zagrożeń w podziale na rodzaj miejscowego zagrożenia w latach 2024-2025 na terenie gminy Lichnowy.....	17
Tabela 17 Raport z wykonanych zadań własnych zaplanowanych na lata 2024-2025.....	18
Tabela 18 Raport z wykonanych zadań monitorowanych zaplanowanych na lata 2024-2025.....	29
Tabela 19 Podsumowanie poniesionych kosztów na realizację działań w latach 2024-2025	36

Tabela 20 Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029	37
--	----

1. PODSTAWA PRAWNA I CEL OPRACOWANIA

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. 2025 poz. 647 ze zm.) w art. 17 ust. 1 nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek opracowania programu ochrony środowiska. Następnym tego działania jest sporządzenie raportu w wykonaniu programu ochrony środowiska co dwa lata. Zgodnie z art. 18 ust. 2 i 3 ww. ustawy raport przedstawia się Radzie Gminy, a następnie przekazywany jest przez organ wykonawczy gminy do organu wykonawczego powiatu.

„Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy za lata 2024-2025”, zwany dalej Raportem, dotyczy przyjętego uchwałą nr XL/314/2022 Rady Gminy Lichnowy z dnia 25 października 2022 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029”. Treść Programu dostępna jest na stronie internetowej <https://bip.lichnowy.pl/?bip=1&cid=74>.

Niniejszy Raport jest podsumowaniem dwóch lat realizacji Programu ochrony środowiska i dotyczy okresu od stycznia 202 roku do końca grudnia 2025 roku. Raport ma charakter informacyjny i podsumowujący w zakresie przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez Gminę Lichnowy oraz inne jednostki organizacyjne, wykonujące na terenie gminy zadania związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska, w tym ochroną powietrza, ochroną przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym, gospodarką wodno-ściekową i ochroną wód, ochroną powierzchni ziemi i gospodarką odpadami, ochroną przyrody oraz edukacją ekologiczną, zgodnie z kompetencjami określonymi w różnych aktach prawnych. Informacje zawarte w Raporcie odnoszą się do przyjętych w Programie celów i kierunków interwencji (Program – tabela 30) oraz zaplanowanych harmonogramów działań (tabela nr 31 i 32) przewidzianych do realizacji w latach 2022-2025.

2. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Do opracowania „Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy za lata 2024-2025” wykorzystano dane i informacje zawarte w:

- Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026 -2029,
- informacje pozyskane z:
 - Urzędu Gminy Lichnowy,
 - Starostwa Powiatowego w Malborku,
 - Nadleśnictwa Elbląg,
 - Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – RZGW w Gdańsku,
 - Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku (WIOŚ),
 - Centralnego Wodociągu Żuławskiego sp. z o.o. w Nowym Dworze Gdańskim,
 - Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego,
 - Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gdańsku,
 - Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Malborku,
- informacje statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego,
- raporty o stanie środowiska wykonane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku,
- opracowania własne.

3. METODYKA SPORZĄDZANIA RAPORTU

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. 2025 poz. 647 ze zm.) nie precyzuje formy ani zakresu Raportu. W celu przejrzystego przedstawienia Raportu, opracowano go w formie tabel, w których wypisano z „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029” wszystkie zaplanowane na okres sprawozdawczy (tj. na lata 2024-2025) działania lub inwestycje. Następnie określono, czy zadanie zostało zrealizowane oraz w jakim zakresie. Przy każdym zadaniu określono jednostkę, która je wykonała, termin realizacji oraz tam, gdzie było to możliwe określono poniesione koszty i źródło finansowania. Dodatkowo opisano stan środowiska naturalnego na terenie gminy Lichnowy, na podstawie prowadzonego monitoringu przez Inspekcję Ochrony Środowiska.

4. CELE OKREŚLONE W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY LICHNOWY

W „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029” wyodrębniono dla każdego obszaru interwencji cele i kierunki interwencji, które zostały wyznaczone w ścisłej korelacji z zadaniami w programie ochrony środowiska na szczeblu wyższym oraz uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Poniżej przedstawiono cele wyznaczone dla poszczególnych obszarów interwencji:

Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: poprawa jakości powietrza atmosferycznego

Kierunek interwencji:

- podjęcie działań służących zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego

Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem

Cel: ochrona przed hałasem

Kierunek interwencji:

- rozwój transportu zrównoważonego, uwzględniającego ochronę przed hałasem

Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne

Cel: ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Kierunek interwencji:

- właściwe planowanie przestrzenne w zakresie PEM uwzględniające wyniki pomiarów narażenia na PEM

Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami

Cel: ochrona zasobów wodnych

Kierunek interwencji:

- kształtowanie gospodarki wodami i ochrona wód

Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej

Kierunek interwencji:

- podejmowanie działań w zakresie modernizacji i rozwoju sieci wodno – ściekowej oraz działań administracyjnych w tym zakresie.

Obszar interwencji – Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona zasobów geologicznych

Kierunek interwencji:

- działania naprawcze
- odpowiednie gospodarowanie zasobami geologicznymi

Obszar interwencji – Gleby

Cel: ochrona gleb

Kierunek interwencji:

- odpowiednie gospodarowanie glebami.

Obszar interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: rozwój systemu gospodarki odpadami

Kierunki interwencji:

- zapewnienie właściwej obsługi właścicieli nieruchomości w zakresie odbioru odpadów
- edukacja ekologiczna

Obszar interwencji – Zasoby przyrodnicze

Cel: ochrona zasobów przyrodniczych

Kierunek interwencji:

- odpowiednie gospodarowanie zasobami przyrodniczymi

Obszar interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: ochrona przed następstwami nadzwyczajnych sytuacji kryzysowych

Kierunki interwencji:

- podejmowanie działań zmierzających do minimalizacji zagrożeń
- zapobieganie poważnym zagrożeniom oraz ograniczenie ich skutków w przypadku wystąpienia

5. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU GMINY

Gmina Lichnowy położona jest w województwie pomorskim, w powiecie malborskim. Powierzchnia Gminy Lichnowy wynosi 8 891 ha. Na koniec 2025 r. liczba mieszkańców gminy wynosiła **4 311** osób. Zauważalny jest spadek liczby mieszkańców w stosunku do roku bazowego 2020 o **3,6%**.

Tabela 1 Liczba mieszkańców w gminie Lichnowy w latach 2020-2025

Jednostka administracyjna	Liczba ludności w latach					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gmina Lichnowy	4 474	4 437	4 427	4 393	4 359	4 311

Źródło: Raport o stanie Gminy Lichnowy

W odniesieniu do użytkowania gruntów, dominują grunty rolne, których udział w ogólnej powierzchni stanowi 91,8 %, z czego grunty orne stanowią 80,9%. Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują prawie 4,2 % ogólnej powierzchni. Około 0,9 % zajmują grunty leśne.

6. MONITORING STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY LICHNOWY W 2024 I 2025 ROKU

W latach 2024-2025 prowadzony był monitoring stanu środowiska w gminie Lichnowy. Badania były realizowane przez władze lokalne oraz organy państwowe w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS). Poniżej opisano uzyskane wyniki.

6.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykonuje roczną ocenę jakości powietrza. Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. W województwie pomorskim wydzielono 2 strefy. Gmina Lichnowy znajduje się w strefie pomorskiej (PL2202). W 2024 roku do oceny jakości powietrza przyjęto wyniki z 14 stacji pomiarowych zlokalizowanych w gminach: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Bytów, Kościerzyna, Kwidzyn, Łeba, Nowa Karczma, Malbork, Słupsk i Wejherowo. Natomiast w 2025 roku przyjęto wyniki z 17 stacji monitoringu jakości powietrza zlokalizowanych w następujących gminach: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Bytów, Kościerzyna, Kwidzyn, Lębork, Łeba, Nowa Karczma, Malbork, Słupsk i Wejherowo.

Analiza poszczególnych zanieczyszczeń do powietrza wykazuje, że dla większości z nich utrzymuje się stabilna, najwyższa klasa A, co oznacza brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych. Dotyczy to takich substancji jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, pył zawieszony PM₁₀, a także metali ciężkich oznaczanych w pyłe PM₁₀, czyli ołowiu, arsenu, kadmu i niklu. W przypadku ozonu sytuacja pozostaje niezmienna we wszystkich analizowanych latach, gdzie strefa spełnia poziom docelowy (klasa A), jednak odnotowuje się przekroczenie poziomu celu długoterminowego (klasa D₂). Istotną i pozytywną zmianę w stosunku do roku bazowego 2021 zaobserwowano w klasyfikacji pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla norm fazy II. W roku bazowym strefa została zaliczona do klasy C₁, co oznaczało przekroczenie poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji, natomiast w latach 2024 i 2025 sytuacja uległa poprawie i strefa uzyskała optymalną klasę A₁. Największą zmiennością charakteryzuje się benzo(a)piren w pyłe PM₁₀. W roku 2021 substancja ta powodowała zaliczenie strefy do klasy C, oznaczającej przekroczenie poziomu docelowego. W roku 2024 nastąpiła poprawa do najwyższej klasy A, jednak w roku 2025 ponownie odnotowano pogorszenie parametrów i powrót strefy do klasy C.

Poniższa tabela zawiera wyniki klasyfikacji jakości powietrza w strefie pomorskiej (PL2202) dla lat 2021, 2024 oraz 2025 pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi.

Tabela 2 Klasyfikacja strefy pomorskiej w latach 2021, 2024 i 2025 dla poszczególnych zanieczyszczeń - kryterium ochrona zdrowia ludzi

Rodzaj zanieczyszczenia	Wynik klasyfikacji strefy pomorskiej (PL2202)		
	2021 rok (rok bazowy)	2024 rok	2025 rok
Dwutlenek siarki	A	A	A
Dwutlenek azotu	A	A	A
Tlenek węgla	A	A	A
Benzen	A	A	A
Ozon	A – wg poziomu docelowego	A – wg poziomu docelowego	A – wg poziomu docelowego
	D2 – wg poziomu celu długoterminowego	D2 – wg poziomu celu długoterminowego	D2 – wg poziomu celu długoterminowego
Pył zawieszony PM10	A	A	A
Pył zawieszony PM2,5	A – faza I	A – faza I	A – faza I
	C1 – faza II	A1 – faza II	A1 – faza II
Ołów w pyle PM10	A	A	A
Arsen w pyle PM10	A	A	A
Kadm w pyle PM10	A	A	A
Nikiel w pyle PM10	A	A	A
Benzo(a)piren w pyle PM10	C	A	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim – raport wojewódzki za rok 2021, 2024 i 2025 – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku.

W 2024 i 2025 roku dokonano również oceny jakości powietrza z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę roślin. Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy pomorskiej. Jako metodę uzupełniającą na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w województwie, wykorzystano metodę obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania matematycznego.

Rezultatem końcowym oceny strefy pomorskiej pod kątem ochrony roślin, podobnie jak pod kątem ochrony zdrowia, jest określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w danej strefie. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 i 2025 roku w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu (poziom docelowy) strefę pomorską zaliczono do klasy A. W klasyfikacji dodatkowej w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefie przypisano klasę D2. Natomiast w porównaniu do roku bazowego (tj. 2021 roku) jakość powietrza pod kątem ochrony roślin w strefie pomorskiej pozostaje bez zmian.

Tabela 3 Klasyfikacja strefy pomorskiej w latach 2021, 2024 i 2025 dla poszczególnych zanieczyszczeń - kryterium ochrony roślin

Rodzaj zanieczyszczenia	Wynik klasyfikacji strefy pomorskiej		
	2021 rok (rok bazowy)	2024 rok	2025 rok
Dwutlenek siarki	A	A	A
Tlenek azotu	A	A	A
Ozon (poziom docelowy)	A	A	A
Ozon (poziom celu długoterminowego)	D2	D2	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim – raport wojewódzki za rok 2021, 2024 i 2025 – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku.

Dodatkowo przeprowadzono analizę lokalizacji obszarów na terenie strefy pomorskiej, na której występowały przekroczenia poziomu docelowego oraz celów długoterminowych dla substancji w powietrzu. Analiza została wykonana na podstawie matematycznego modelowania transportu i przemian substancji w powietrzu oraz metody obiektywnego szacowania opartej o wyniki

matematycznego modelowania. Na tej podstawie wyznaczono, że gmina Lichnowy zarówno w 2024 jak i 2025 roku znajdowała się w obszarze przekroczeń dla poziomu celu długoterminowego dla ozonu (cel ochrony – ochrona zdrowia, ochrona roślin) ponadto w 2025 gmina znajdowała się w obszarze przekroczeń dla poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

6.2. Hałas komunikacyjny

Gmina Lichnowy położona jest poza systemem głównych dróg. W latach 2024-2025 Główny Inspektorat Ochrony Środowiska nie wykonał pomiarów hałasu na terenie gminy Lichnowy.

6.3. Pola elektromagnetyczne

Ostatnie pomiary natężenia pól elektromagnetycznych na terenie gminy Lichnowy wykonane zostały w ramach monitoringu badawczego w 2022 r. Uzyskane wtedy wyniki wskazały na brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych w środowisku na obszarze gminy.

6.4. Wody powierzchniowe

Monitoring wód powierzchniowych jako element gospodarowania wodami dostarcza zarządzającemu wodami danych o jakości wód, w określonym zakresie i odpowiednim czasie umożliwiającym wykorzystanie ich w kolejnych pracach planistycznych, sporządzanych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami. Uzyskanie spójnego i kompletnego obrazu stanu lub potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz stanu wód w badanych jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP) jest wypełnieniem obowiązków zapisanych w Ramowej Dyrektywie Wodnej. Monitoringiem wód powierzchniowych zajmuje się Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, tj., gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowano jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym stanie.

Rzeki

Na terenie gminy Lichnowy, zgodnie z nowym wykazem jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) obowiązującym w latach 2022-2027, znajdują się 2 zlewnie JCWP rzecznych:

- RW20001229991 Wisła od Wdy do Przekopu Wisły
- RW20001651479 Szarpawa.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych wykonywany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Obowiązek wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji właściwego organu inspektora ochrony środowiska.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych wykonywany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Obowiązek wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji właściwego organu inspektora ochrony środowiska.

W oparciu o dane z lat 2019 – 2024, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2021, poz. 1475), dokonano klasyfikacji i oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Zgodnie z obowiązującym podziałem jednolitych części wód, w 2025 r. przeprowadzono klasyfikację i ocenę 2 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) w obrębie gminy Lichnowy. Oba punkty kontrolne zlokalizowane były w powiatach sąsiednich. Wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w latach 2019-2024 na podstawie monitoringu wód

Nazwa i kod ocenianej JCWP	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
PLRW20001651479 Szarpawa	Szarpawa – Osłonka (pow. nowodworski)	5	>2	1	5	dobry	zły
PLRW20001229991 Wisła od Wdy do Przekopu Wisły	Wisła – Kiezmak (pow. gdański)	4	2	1	4	poniżej dobrego	zły

Źródło: GIOŚ, 2025

Powyższa tabela obrazuje wyniki oceny stanu ekologicznego i chemicznego dwóch kluczowych jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na podstawie monitoringu wód przeprowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w latach 2019–2024. Analizie poddano rzekę Szarpawę w punkcie pomiarowo-kontrolnym Osłonka w powiecie nowodworskim oraz Wisłę na odcinku od ujścia Wdy do Przekopu Wisły, kontrolowaną w punkcie Kiezmak w powiecie gdańskim.

W przypadku Szarpawy klasa elementów biologicznych została oceniona najniżej, uzyskując klasę piątą, przy jednoczesnym określeniu klasy elementów fizykochemicznych na poziomie powyżej drugiego oraz specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych w klasie pierwszej. Takie zestawienie wskaźników przełożyło się bezpośrednio na słabą klasyfikację ogólnego stanu i potencjału ekologicznego, który oznaczono klasą piątą. Mimo że stan chemiczny tej części wód został sklasyfikowany jako dobry, końcowa ogólna ocena stanu całej JCWP Szarpawa okazała się zła ze względu na niespełnienie kryteriów ekologicznych.

Z kolei dla odcinka Wisły w rejonie Kiezmaka klasa elementów biologicznych uzyskała wartość czwartą, a elementy fizykochemiczne oraz specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne sklasyfikowano odpowiednio w klasie drugiej i pierwszej. W rezultacie ogólną klasyfikację stanu i potencjału ekologicznego Wisły oceniono na klasę czwartą. W przeciwieństwie do Szarpawy, Wisła na tym odcinku wykazała stan chemiczny poniżej dobrego, co w połączeniu z niesatysfakcjonującym potencjałem ekologicznym również poskutkowało końcową, negatywną oceną stanu JCWP jako złą.

Głównym wnioskiem płynącym z zestawienia jest fakt, że obie badane jednolite części wód rzecznych nie osiągnęły wymaganego, dobrego stanu ogólnego, jednak przyczyny tego stanu są zróżnicowane. Dla Szarpawy głównym czynnikiem degradującym jest bardzo niski stan elementów biologicznych, podczas gdy w Wiśle problem ma charakter sprzężony, wynikający zarówno z obniżonego stanu ekologicznego, jak i niespełnienia norm chemicznych.

6.5. Wody podziemne

Obszar gminy Lichnowy położony jest w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) o numerach 15, 16 i 29.

W latach 2024-2025 nie przeprowadzano monitoringu wód podziemnych na terenie gminy Lichnowy. Ostatnie badania przeprowadzone zostały w 2022 r. w dwóch punktach w m. Lisewo Malborskie i Szymankowo w zasięgu JCWPd nr 16. W wyniku kontroli w obu punktach stwierdzono wody klasy IV (niezadowalającej jakości).

Oprócz stanu jakościowego wód podziemnych w określonych punktach badawczych prowadzony jest monitoring stanu ilościowego wód podziemnych. Na terenie gminy Lichnowy do tego celu wyznaczony został punkt kontrolny w m. Szymankowo. Wyniki pomiarów ilości wód podziemnych w badanym punkcie znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 5 Wyniki monitoringu ilościowego wód podziemnych

Identyfikator/wskaźnik	Szymankowo	
	2024	2025
Identyfikator MWP	4827	
nr punktu monitoringu badawczego	II/708/1	
Nr JCWPd	16	
Głębokość otworu [m]	20,00	
Głębokość stropu poziomu wodonośnego [m]	6,00	
Głębokość spągu poziomu wodonośnego [m]	>20,00	
Głębokość zwierciadła ustalonego [m]	1,90	
Minimalne stany wód NGR [m]	2,24	2,34
Średnie stany wód SGR [m]	1,79	1,94
Stany maksymalne wód WGR [m]	1,13	1,52
WGW(1991–2015)	0,98	0,98
SGW(1991–2015)	2,12	2,12
NGW(1991–2015)	2,87	2,87
ZSG (2024,2023) (2025,2024)	-0,22	0,15
Strefa stanów w 2024/2025 r. w stosunku do wielolecia 1991–2020	średnich	średnich

NGR [m] – najwyższa (liczbowo) w roku wartość głębokości położenia zwierciadła wody podziemnej,
 SGR [m] – średnia w roku wartość głębokości położenia zwierciadła wody podziemnej, obliczona jako suma wszystkich pomiarów głębokości położenia zwierciadła w roku podzielona przez liczbę pomiarów;
 WGR [m] – najniższa (liczbowo) w roku wartość głębokości położenia zwierciadła wody podziemnej;
 WGW(1991–2020) [m] – najniższa(liczbowo) wartość głębokości położenia zwierciadła wody podziemnej, wybrana ze wszystkich najniższych rocznych głębokości WGR w wieloleciu 1991–2020;
 SGW(1991–2020) – średni stan (zwierciadła) wody podziemnej dla okresu wielolecia; średnia w wieloleciu wartość głębokości położenia zwierciadła wody podziemnej [m];
 NGW(1991–2020) – minimalny stan (zwierciadła) wody podziemnej dla okresu wielolecia; najwyższa (liczbowo) wartość głębokości położenia zwierciadła wody podziemnej [m];
 ZSG(2024, 2023) (2025, 2024) – zmiana wartości średniej rocznej stanu (zwierciadła) wody podziemnej względem średniej rocznej z roku poprzedniego.

Źródło: Rocznik hydrogeologiczny Państwowej Służby Hydrogeologicznej, Rok hydrologiczny 2024, 2025

Głównym wnioskiem płynącym z powyższego zestawienia jest stabilna sytuacja zasobowa wód podziemnych w tym rejonie. W obydwu analizowanych latach poziom zwierciadła wody utrzymał się w strefie stanów średnich w odniesieniu do wielolecia. Co ważne, średnie roczne głębokości położenia zwierciadła, wynoszące odpowiednio 1,79 metra w 2024 roku oraz 1,94 metra w 2025 roku, były korzystniejsze (czyli woda znajdowała się płycej) niż średni stan z wielolecia, który wynosi 2,12 metra. Świadczy to o braku symptomów głębokiego deficytu czy trwałego obniżania się poziomu wód podziemnych w tym punkcie.

6.6. Gospodarka wodno-ściekowa

Infrastruktura wodociągowa

Gmina Lichnowy charakteryzuje się niemal stuprocentowym stopniem dostępności do sieci wodociągowej. W 2024 roku z instalacji wodociągowej korzystało aż 99 procent ogółu ludności, co przekładało się na 4209 osób. Wskazuje to na niemal całkowite rozwiązanie problemu zaopatrzenia w bieżącą wodę na terenie gminy i stabilną sytuację w zakresie podstawowej infrastruktury komunalnej. Ze względu na brak danych za rok 2025 (które będą dostępne dopiero pod koniec 2026 roku) niemożliwe jest pełne określenie tego wskaźnika oraz dokładnej liczby użytkowników dla drugiego roku, jednak wysoki pułap wyjściowy pozwala zakładać utrzymanie tej tendencji.

Długość sieci wodociągowej zarówno w 2024 jak i 2025 r. wynosiła 58,68 km. W analizowanym okresie w gminie nastąpił wzrost liczby przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Ich liczba wzrosła z 1348 sztuk w 2024 roku do 1361 sztuk w 2025 roku, co oznacza przyrost o 13 nowych punktów poboru wody.

Świadczy to o tym, że proces rozwoju infrastruktury w Gminie Lichnowy w analizowanym okresie opierał się na dogęszczaniu istniejącej sieci i podłączaniu nowych odbiorców w obrębie już zurbanizowanych obszarów, a nie na budowie nowych, rozległych magistrali wodociągowych.

Tabela 6 Sieć wodociągowa w latach 2024-2025

Jednostka administracyjna	Długość sieci wodociągowej [km]		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]		Ludność korzystająca z sieci [os.]		Korzystający z instalacji w ogółu ludności [%]	
	2024 rok*	2025 rok*	2024 rok	2025 rok	2024 rok	2025 rok**	2024 rok*	2025 rok*
Gmina Lichnowy	58,68	58,68	1 348	1 361	4 209	b.d.	99	99

*dane z Raportu o stanie gminy Lichnowy za 2024 i 2025 r.

**2025 rok - brak danych GUS, informacje dostępne będą pod koniec 2026 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, **Raport o stanie Gminy Lichnowy za 2024 i 2025**

W roku bazowym (tj. 2020 rok) długość sieci wodociągowej wynosiła 56,2 km, liczba przyłączy do budynków wynosiła 1 320 sztuk. Z sieci wodociągowej korzystało 4 252 osoby. Gmina była zwodociągowana w 99,9%. Porównując rok bazowy z rokiem kontrolnym 2025 nastąpił wzrost przyłączy wodociągowych o 41 sztuk. Spadła z kolei liczba ludności korzystająca z sieci wodociągowej.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na terenie gminy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wynosiło w 2025 roku 26,2 m³.

Kluczowym odbiorcą wody na terenie gminy Lichnowy są gospodarstwa domowe. W 2024 roku zużyły one 110,8 dam³, co stanowiło aż 87,8% ogólnego zużycia w gminie. Pozostałe 12,2% (czyli 15,4 dam³) przypadało na cele publiczne, drobne usługi czy lokalne zakłady. W 2025 roku proporcja ta uległa jeszcze większemu przesunięciu na rzecz mieszkańców – przy zużyciu domowym na poziomie 110,1 dam³, udział gospodarstw w strukturze ogólnej wzrósł do 91,9%, podczas gdy inne cele pochłonęły zaledwie 8,1% (9,7 dam³).

W badanym okresie widoczny jest ogólny trend spadkowy w poborze wody. Całkowite zużycie w gminie zmniejszyło się o 6,4 dam³ (spadek o około 5,1%). Spadek ten nie wynikał z drastycznych oszczędności w gospodarstwach domowych, ponieważ one zmniejszyły swoje zużycie zaledwie o 0,7 dam³ (czyli o niespełna 0,6%). Głównym źródłem odnotowanych oszczędności było zmniejszenie zużycia wody poza sektorem bytowym – pobór na pozostałe cele spadł aż o 5,7 dam³ (czyli o 37%). Może to świadczyć o optymalizacji zużycia w budynkach użyteczności publicznej, zmniejszeniu strat wody na sieci (np. dzięki naprawom awarii) lub spadku zapotrzebowania przez lokalne podmioty gospodarcze.

Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 7 Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w latach 2024-2025

Jednostka administracyjna	Zużycie wody [dam ³]					
	Ogółem		Eksploatacja sieci wodociągowej		Gospodarstwa domowe	
	2024 rok	2025 rok	2024 rok	2025 rok	2024 rok	2025 rok
Gmina Lichnowy	126,2	119,8	126,2	119,8	110,8	110,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W roku bazowym (tj. 2020 rok) ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wynosiło 135,3 dam³, z czego całość zużycia wynika z eksploatacji sieci wodociągowej. Natomiast zużycie wody w gospodarstwach domowych, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wynosiło 27,9 m³. Porównując rok bazowy z rokiem kontrolnym 2025 nastąpił ogólny spadek zużycia wody o 15,5 dam³. Jeden mieszkaniec gminy zużył o 1,7 m³ wody mniej niż w 2020 roku.

Infrastruktura kanalizacyjna

Łączna długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy w analizowanym okresie dwuletnim nie uległa zmianie i wynosiła **77,1 km, w tym 40,9 km kanalizacji tłocznej i 36,2 kanalizacji grawitacyjnej.**

Pomimo braku rozbudowy sieci głównej, odnotowano pozytywną dynamikę w obszarze budowy infrastruktury towarzyszącej. Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i obiektów zbiorowego zamieszkania wzrosła z 632 sztuk w 2024 roku do 644 sztuk w

2025 roku. Przyrost o 12 nowych przyłączy potwierdza proces sukcesywnego dogęszczania sieci oraz podłączania kolejnych odbiorców w obrębie istniejących stref zurbanizowanych, co bezpośrednio wpływa na ograniczenie ryzyka niekontrolowanego zrzutu ścieków surowych do gruntu.

Według danych statystycznych za rok **2024 i 2025**, z systemów kanalizacji zbiorowej korzystało 98% ogółu ludności gminy Lichnowy.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w latach 2024-2025.

Tabela 8 Sieć kanalizacyjna w latach 2024-2025

Jednostka administracyjna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]		Ludność korzystająca z sieci [os.]		Korzystający z instalacji w ogółu ludności [%]	
	2024 rok*	2025 rok*	2024 rok	2025 rok	2024 rok	2025 rok**	2024* rok	2025 rok*
Gmina Lichnowy	77,1	77,1	632	644	2 712	b.d.	98	98

*dane z Raportu o stanie gminy Lichnowy za 2024 i 2025 r.

**2025 rok - brak danych GUS, informacje dostępne będą pod koniec 2026 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, **Raport o stanie Gminy Lichnowy za 2024 i 2025**

W roku bazowym (tj. 2020 rok) długość sieci kanalizacyjnej wynosiła również 58,4 km, liczba przyłączy do budynków wynosiła 591 sztuk. Z sieci kanalizacyjnej korzystały 2 653 osoby. Gmina była skanalizowana w 62,3%. Porównując rok bazowy z rokiem kontrolnym 2024/2025 długość sieci kanalizacyjnej wydłużyła się o **18,7 km**, liczba przyłączy kanalizacyjnych wzrosła o 53 szt. natomiast liczba ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 59 osób.

W miejscach z rozproszoną zabudową oraz tam, gdzie nie ma możliwości technicznych lub ze względów ekonomicznych budowane są indywidualne systemy oczyszczania ścieków. Urząd Gminy Lichnowy na bieżąco prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2025 roku liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 75 sztuk, a przydomowych oczyszczalni ścieków 40 sztuk.

6.7. Zasoby geologiczne

Według opracowanego przez PSG Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce", na terenie gminy Lichnowy nie występują udokumentowane złoża kopalin.

6.8. Powierzchnia ziemi

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gdańsku w 2024 i 2025 roku, na zlecenie głównie indywidualnych rolników z terenu gminy Lichnowy, przeprowadziła badania gleb.

W analizowanym okresie przebadano 12 gospodarstw, na powierzchni 3 330,03 ha, skąd pobrano 1 628 próbek. Poniżej zestawiono otrzymane wartości pH oraz zawartość makroelementów, które są niezbędne do prawidłowego wzrostu roślin i otrzymania optymalnych plonów.

Tabela 9 Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie powiatu na podstawie wykonanych badań w latach 2024 i 2025

Kategoria agronomiczna	% przebadanych próbek	Odczyn	% przebadanych próbek
Bardzo lekka	0	Bardzo kwaśny	0
Lekka	4	Kwaśny	2
Średnia	45	Lekko kwaśny	49
Ciężka	50	Obojętny	44
Organiczna	1	Zasadowy	5

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gdańsku.

Przebadane próbki wykazały, że zdecydowana większość gleb zaliczono do kategorii ciężkiej pod względem agronomicznym. Większość przebadanych użytków rolnych ma odczyn od lekko kwaśnego do obojętnego. W związku z tym wapnowanie w większości przypadków nie jest konieczne.

Tabela 10 Zasobność gleb w makroelementy na terenie gminy Lichnowy na podstawie wykonanych badań w latach 2024 i 2025

Zawartość fosforu	% przebadanych próbek	Zawartość potasu	% przebadanych próbek	Zawartość magnezu	% przebadanych próbek
Bardzo niska	1	Bardzo niska	4	Bardzo niska	0
Niska	19	Niska	30	Niska	1
Średnia	34	Średnia	49	Średnia	8
Wysoka	25	Wysoka	10	Wysoka	14
Bardzo wysoka	21	Bardzo wysoka	7	Bardzo wysoka	77

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gdańsku.

W przebadanych próbkach większość gleb charakteryzowała się wysoką i bardzo wysoką zawartością fosforu i magnezu oraz średnią zawartością potasu.

6.9. Gospodarka odpadami komunalnymi

Zarządzaniem systemem gospodarki odpadami komunalnymi zajmuje się Gmina Lichnowy. Z pobranych od właścicieli nieruchomości opłat pokrywane są koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
- tworzenia i utrzymania punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- obsługi administracyjnej tego systemu,
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

W latach 2024–2025 gospodarka odpadami komunalnymi na terenie gminy charakteryzowała się wyraźnymi, pozytywnymi zmianami strukturalnymi, przy jednoczesnym wzroście ogólnej ilości generowanych odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Analiza danych statystycznych wykazuje istotny wzrost świadomości ekologicznej lokalnej społeczności oraz skuteczność wdrażanych systemów zbiórki, co pozwoliło na korzystną zmianę proporcji między odpadami zbieranymi selektywnie a odpadami zmieszanymi.

Łączna masa wszystkich wytworzonych i zebranych odpadów komunalnych wzrosła z poziomu 1 390,98 Mg w 2024 roku do 1 449,52 Mg w 2025 roku, co oznacza wzrost ogólnego strumienia odpadów o 58,54 Mg (o około 4%). Tendencja ta znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie we wskaźnikach jednostkowych, opisujących ilość odpadów wytwarzanych przez pojedynczego mieszkańca. W 2024 roku jeden mieszkaniec gminy wyprodukował średnio 320 kg odpadów komunalnych, natomiast w 2025 roku wartość ta wzrosła do 336 kg. Taki wzrost produktywności odpadowej o 16 kg na osobę w ciągu roku świadczy o rosnącym poziomie konsumpcji oraz zmianie modeli zachowań zakupowych, co stanowi powszechne zjawisko o charakterze cywilizacyjnym.

Mimo ogólnego wzrostu ilości generowanych nieczystości, kluczowy dla oceny efektywności środowiskowej jest sposób ich segregacji. W obszarze odpadów zbieranych selektywnie odnotowano bardzo dynamiczny wzrost. Ich masa zwiększyła się z 634,96 Mg w 2024 roku do 750,76 Mg w 2025 roku. Oznacza to skokowy przyrost aż o 115,8 Mg (o blisko 15,4% rok do roku). Zmiana potwierdza, że wprowadzane działania edukacyjne oraz infrastrukturalne przynoszą realne skutki, skutecznie stymulując mieszkańców do segregacji, pomimo faktu, że globalnie produkują oni więcej odpadów.

Równolegle odnotowano wysoce pożądany trend spadkowy w odniesieniu do strumienia odpadów zmieszanych (niesegregowanych). Ich ilość zmalała z 756,02 Mg w 2024 roku do 698,76 Mg w 2025 roku, co stanowi spadek o 57,26 Mg (o około 7,6%).

Najważniejszym wnioskiem płynącym z analizy jest zmiana wskaźnika poziomu selektywnej zbiórki w ogólnym strumieniu odpadów. O ile w 2024 roku odpady segregowane stanowiły 45,7% łącznej masy odpadów, o tyle w 2025 roku wskaźnik ten wzrósł do poziomu 51,8%, przekraczając tym samym symboliczną połowę całkowitego wolumenu. Przesunięcie to pozwoliło na realizację coraz bardziej rygorystycznych wymogów prawnych w zakresie recyklingu i ograniczyło masę odpadów trafiających

bezpośrednio do składowania, co stanowi istotny krok w stronę realizacji założeń gospodarki o obiegu zamkniętym na terenie gminy.

Szczegółowy wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 11 Masa odpadów komunalnych zebranych w 2024 i 2025 roku

Rodzaj zebranych odpadów komunalnych	Masa zebranych odpadów komunalnych [Mg]	
	w 2024 roku	w 2025 roku
Odpady zebrane selektywnie	634,96	750,76
Odpady zmieszane	756,02	698,76
Odpady zebrane - łącznie	1 390,98	1 449,52

Źródło: BDL GUS

W roku bazowym (tj. 2020 rok) odebrano i zebrano łącznie z terenu gminy 1 166,50 Mg odpadów komunalnych, z czego 473,36 Mg odpadów zebranych selektywnie oraz 693,14 Mg odpadów niesegregowanych. Wynika z tego, że w 2025 r. na terenie gminy wytworzono o 19,5% więcej odpadów niż w 2020 r.

Oprócz odbierania odpadów „u źródła” za pomocą pojemników lub worków mieszkańcy mają możliwość bezpłatnego przekazania wybranych frakcji odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowanego przy ul. Lipowej 8A w Lichnowach.

Gmina zobowiązana jest do osiągania określonych poziomów ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania oraz recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych.

Na podstawie ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2025 r. poz. 733) został określony poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, jaki zobowiązane są osiągnąć gminy. W 2024 r. poziom kreślono na co najmniej 45%, a w 2025 r. - 55% wagowo. W 2024 r. gmina Lichnowy uzyskała wynik 45%, natomiast w 2025 roku powyżej zakładanego poziomu – 57%.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2025 poz. 733) gminy zobowiązane są do ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Dla 2024 i 2025 roku nie ma wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. 2017 poz. 2412) przedstawia wymagany poziom do 16 lipca 2020 r, który wynosił do 35%. Gmina Lichnowy osiągnęła wymagany poziom.

Tabela 12 Obowiązkowe poziomy recyklingu, ograniczania masy i składowania odpadów komunalnych

Jednostka ewidencyjna	Poziom ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych odebranych i zebranych [%]		Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania [%]		Poziom składowania odpadów komunalnych [%]	
	2024 rok	2024 rok	2024 rok	2025 rok	2024 rok	2025 rok
Gmina Lichnowy	45,0	57,0	16,15	10,0	26,62	20,0

Źródło: Urząd Gminy Lichnowy

Odpady azbestowe

Zgodnie z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 roku, zmienionego uchwałą 15 marca 2010 r.) przewiduje się usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku.

Według danych zawartych w bazie azbestowej³ na terenie gminy do unieszkodliwienia pozostało **1 152,033** Mg wyrobów zawierających azbest, z czego do osób fizycznych należy **905,27** Mg, tj. 79% wszystkich wyrobów azbestowych, oraz 246,763 Mg (czyli 21%) wyrobów azbestowych należących do osób prawnych.

Tabela 13 Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia na terenie gminy Lichnowy

Jednostka ewidencyjna	Pozostałe do unieszkodliwienia [Mg]		
	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne
Gmina Lichnowy	1 152,033	905,27	246,763

Źródło: bazaazbestowa.gov.pl (wg stanu na 18.08.2026 r.).

W latach 2024-2025 Gmina Lichnowy nie pomagała finansowo mieszkańcom w usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

6.10. Zasoby przyrodnicze

Na terenie gminy Lichnowy obszary prawnie chronione zajmują powierzchnie 577,3 ha, co stanowi 6,5% obszaru gminy. W ich skład wchodzi Obszar Chronionego Krajobrazu Międzywałda Wisły, który pokrywa się z zasięgiem obszaru Natura 2000 - obszarem specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Wisły (PLB040003). Ponadto w ewidencji GDOŚ znajduje się 7 pomników przyrody.

Lasy

Według GUS lasy w gminie Lichnowy w 2025 roku zajmowały powierzchnię zaledwie 51,39 ha. Wskaźnik lesistości wyniósł 0,6%.

Tabela 14 Zestawienie powierzchni lasów w 2025 roku

Jednostka ewidencyjna	Powierzchnia lasów ogółem	Lasy publiczne	Lasy prywatne	Lesistość
	ha			%
Gmina Lichnowy	51,39	17,45	33,94	0,6

Źródło: BDL Główny Urząd Statystyczny.

Od 2020 r. powierzchnia lasów nie zmieniła się.

Tereny zielone

Według ewidencji GUS na terenie gminy Lichnowy tereny zielone tworzy 5 cmentarzy o powierzchni 0,9 ha. Od 2020 r. nie w tej kwestii nic się nie zmieniło.

6.11. Zagrożenie poważnymi awariami

Na terenie gminy Lichnowy nie ma zlokalizowanych zakładów dużego ryzyka wystąpienia awarii (ZDR), ani zakładów zwiększonego ryzyka (ZZR).

W latach 2024-2025 na terenie gminy nie doszło do wystąpienia żadnych zdarzeń o znamionach poważnych awarii przemysłowych.

Według danych przedstawionych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Malborku w latach 2024-2025 na terenie gminy wystąpiły miejscowe zagrożenia, które wymieniono w poniższych tabelach.

Tabela 15 Miejscowe zagrożenia w podziale na wielkość zagrożenia w latach 2024-2025 na terenie gminy Lichnowy

Wielkość zagrożenia	2024	2025
---------------------	------	------

³ www.bazaazbestowa.gov.pl – wg. stanu na 31.12.2024 r.

małe	2	1
lokalne	72	35
średnie	3	0
duże	0	0

Źródło: KPPSP w Malborku

Tabela 16 Liczba miejscowych zagrożeń w podziale na rodzaj miejscowego zagrożenia w latach 2024-2025 na terenie gminy Lichnowy

Rodzaj miejscowego zagrożenia	2024	2025
silne wiatry	31	11
przybory wód	14	6
opady śniegu	1	0
opady deszczu	8	6
chemiczne	0	0
ekologiczne	0	0
budowlane	0	0
infrastruktury komunalnej	0	0
w transporcie drogowym	5	5
w transporcie kolejowym	0	0
na obszarach wodnych	0	0

Źródło: KPPSP w Malborku

7. RAPORT Z WYKONANYCH DZIAŁAŃ W LATACH 2024-2025

W dalszej części niniejszego opracowania przedstawiono najważniejszą, tabelaryczną część „Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy za lata 2024-2025”. W tabelach przedstawiono szczegółowe informacje na temat stopnia realizacji poszczególnych zadań własnych Gminy Lichnowy i monitorowanych przez Gminę, przewidzianych do realizacji w ramach "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029".

Tabela 17 Raport z wykonanych zadań własnych zaplanowanych na lata 2024-2025

Ip.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań/ zrealizowanych inwestycji	Jednostka Gmina Lichnowy odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza						
1.	Kompleksowa termomodernizacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię	Termomodernizacja budynków świetlicy wiejskiej w Parszewie	Gmina Lichnowy	2023-2024	2 225 908,98	Budżet Gminy, Program Rządowy Fundusz Polski Ład 2 000 000,00
		Termomodernizacja budynków świetlicy wiejskiej w Dąbrowie	Gmina Lichnowy	2023-2024		
		Termomodernizacja budynków świetlicy wiejskiej w Pordenowie	Gmina Lichnowy	2023-2024		
		Termomodernizacja budynków świetlicy wiejskiej w Tropiszewie	Gmina Lichnowy	2023-2024		
		Rozbudowa budynku administracyjno-biurowego Urzędu Gminy wraz z zamontowaniem paneli fotowoltaicznych o mocy 32,84 kWp.	Gmina Lichnowy	2023-2025	5 762 756,21	Program Rządowy Fundusz Polski Ład: 3 400 000,00 Budżet Gminy 2 362 756,21
		Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej i OSP w Lichnowach	Gmina Lichnowy	2024-2026	8 800 000,00	Program Rządowy Fundusz Polski Ład: 90%, budżet Gminy 10%
		Przebudowa budynku remizy OSP w Lisewie Malborskim	Gmina Lichnowy	2023-2024	657 388,34	Budżet Gminy, dotacja
2.	Modernizacja systemów ogrzewania budynków i przygotowania ciepłej wody użytkowej (np. wymiana pieców) oraz upowszechnienie odnawialnych źródeł energii OZE	Wymiana źródła ciepła w mieszkaniu komunalnym	Gmina Lichnowy	2024	3 690,00	Budżet Gminy
		Poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów oraz gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych	Gmina Lichnowy	2025	265 112,25	Budżet Gminy
3.	Wymiana 66 kotłów węglowych na kotły na pellet	Zrealizowane w latach 2022-2023	Gmina Lichnowy	-	-	-
4.	Wymiana ogniw fotowoltaicznych na budynku OSP Lisewo	Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 6,225 kW w ramach rozbudowy budynku OSP Lisewo	Gmina Lichnowy	2024	843 000,00	Fundusz Przeciwdziałania COVID-19: 510 731,22, Budżet Gminy

Ip.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań/ zrealizowanych inwestycji	Jednostka Gmina Lichnowy odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
5.	INNE niewymienione powyżej	Poprawa efektywności energetycznej – wymiana i modernizacja oświetlenia w Szkole Podstawowej w Szymankowie	Gmina Lichnowy	2024	3 061,00	Budżet Gminy
		Poprawa efektywności energetycznej – modernizacja oświetlenia w Szkole Podstawowej w Szymankowie	Gmina Lichnowy	2025	3 464,00	Budżet Gminy
		Wymiana oświetlenia w sali dla trzeciego dodatkowego oddziału przedszkolnego w SP Lichnowy	Gmina Lichnowy	2024	4 420,00	Budżet Gminy
				Suma	17 725 800,78	
zagrożenia hałasem						
1.	Budowa infrastruktury rowerowej (drogi rowerowe, parkingi rowerowe, itp.)	Brak realizacji w analizowanym okresie	Gmin Lichnowy	-	-	-
2.	Upowszechnienie i poprawa jakości transportu zbiorowego oraz jego promocja	Przewozy komunikacji wewnątrz gminy wykonywane na podstawie zezwoleń wydawanych przez Wójta Gminy Lichnowy.	Gmina Lichnowy	2024-2025	Bez kosztów	-
3.	Modernizacja układu komunikacyjnego w celu zmniejszenia hałasu (np. przebudowa skrzyżowań, poprawa stanu nawierzchni, budowa obwodnic)	Budowa drogi gminnej w miejscowości Lichnowy w gminie Lichnowy” – 160 mb	Gmina Lichnowy	2024	228 287,76	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne: 119 143,00
		Przebudowa drogi gminnej do świetlicy w Tropiszewie – 80 m.	Gmina Lichnowy	2025	453 300,00	Budżet Gminy
		Przebudowa drogi gminnej publicznej nr 191088 w Szymankowie – wyrównanie kruszywa 990 m.	Gmina Lichnowy	2025	31 000,00	Budżet Gminy
		Przebudowa drogi gminnej wewnętrznej w Borełach 23 m.	Gmina Lichnowy	2025	23 985,00	Budżet Gminy
		Remont ul. Lipowej w Szymankowie 170 m.	Gmina Lichnowy	2025	39 994,66	Budżet Gminy
		Ulepszenie drogi w Pordenowie 130 m.	Gmina Lichnowy	2025	44 298,45	Budżet Gminy
		Rozbudowa wjazdu – droga Boręty Pierwsze.	Gmina Lichnowy	2025	28 445,85	Budżet Gminy
		Przebudowa wjazdu do świetlicy wiejskiej w Borełach.	Gmina Lichnowy	2025	22.300,00	Budżet Gminy

Ip.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań/ zrealizowanych inwestycji	Jednostka Gmina Lichnowy odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
		Wyrównanie drogi brukowej w Lichnówkach.	Gmina Lichnowy	2025	39 357,69	Budżet Gminy
		Budowa boisk wielofunkcyjnych oraz przebudowa i budowa dróg gminnych na terenie gminy Lichnowy: W ramach tego zadania zaplanowano budowę dwóch boisk wielofunkcyjnych w Lisewie Malborskim i Lichnowach oraz przebudowę/budowę dróg gminnych w Boretach Drugich oraz w Tropiszewie.	Gmina Lichnowy	2024	3 046 871,35	Dofinansowanie: 2 508 800,00, Budżet Gminy
		Utwardzenie drogi gminnej nr 191153 w Szymankowie	Gmina Lichnowy	2024	88 560,00	Budżet Gminy
		Utwardzenie wjazdu na drogę gminną nr 191044 Borety Wieś-Borety Drugie -	Gmina Lichnowy	2024	40 295,00	Budżet Gminy
		Utwardzenie drogi gminnej w Staryni nr 191133	Gmina Lichnowy	2024	19 976,00	Budżet Gminy
		Naprawa i budowa chodników.	Gmina Lichnowy	2024 2025	4 261,57 704 765,92	Budżet Gminy
				Suma	4 815 699,25	
pola elektromagnetyczne						
1	Zwiększenie udziału powierzchni Gminy Lichnowy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (uwzględniającymi ochronę przez promieniowaniem elektromagnetycznym) w ogólnej powierzchni	Brak podjętych działań analizowanym okresie.	Gmina Lichnowy	-	-	-
				Suma	brak	
gospodarowanie wodami						
1	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, rozwój małej retencji oraz utrzymanie urządzeń wodnych w celu	Przebudowa zbiorników retencyjnych w miejscowości Pordenowo, Dąbrowa, Szymankowo, Borety, Parszewo i Lichnowy w ramach operacji "Zarządzanie zasobami wodnymi"	Gmina Lichnowy	2024-2025	1 944 700,05	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich: 1 868 916,98, Budżet Gminy

Ip.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań/ zrealizowanych inwestycji	Jednostka Gmina Lichnowy odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
	zapobiegania powodzi i podtopieniom, a w przypadku wystąpienia minimalizacja ich skutków	poddziałanie "Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa"				
				Suma	1 944 700,05	
gospodarka wodno – ściekowa						
1.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury związanej z zaopatrzeniem w wodę, a także odprowadzaniem ścieków komunalnych i przemysłowych oraz wód opadowych i roztopowych	Modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej polegająca na modernizacji studni w miejscowości Starynia, wymianie skrzynki elektrycznej w miejscowości Boręty, wymianie kanalizacji w m. Lichnowy PGR	Gmina Lichnowy	2024	57 300,00	Budżet Gminy
		Modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej polegająca na wymianie przepompowni we wsi Dąbrowa, pomp zatapialnych w Lichnowach oraz tłoczni ścieków na kolektorze Lisewo Malborskie - Nowy Staw.	Gmina Lichnowy	2024	118 200,00	Budżet Gminy
		Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lichnówki Pierwsze i Lichnówki Drugie. W ramach inwestycji wykonano: - sieć kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej o długości 1 588,00 mb wraz ze studniami, - sieć kanalizacji sanitarnej tłocznej o długości 5 254,00 mb wraz ze studniami rewizyjnymi, - 12 przepompowni strefowych wraz z pełnym oprzyrządowaniem, wewnętrznymi liniami zasilającymi, szafkami rozdzielczymi, zabezpieczeniami przeciwpożarowymi, sterowaniem i monitoringiem, - ogrodzenie, utwardzenie terenów przepompowni strefowych,	Gmina Lichnowy	2023-2024	5 065 326,38	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych: 4 630 208,17, Budżet Gminy

Ip.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań/ zrealizowanych inwestycji	Jednostka Gmina Lichnowy odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
		- drogi dojazdowe do pompowni strefowych, - przyłącza kanalizacji sanitarnej - przepompownie przydomowe.				
2.	Prowadzenie rejestru i kontroli zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych, a także kontrola wywozu nieczystości	Prowadzenie rejestru i kontroli zbiorników bezodpływowych w systemie kontroli dwuletniej. Liczba skontrolowanych zbiorników bezodpływowych: 2024 – 71 szt. 2025 – brak	Gmina Lichnowy	2024	W ramach działalności urzędu	-
				Suma	5 240 826,38	
zasoby geologiczne						
1.	Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zapisów służących ochronie zasobów geologicznych	Brak obszarów objętych eksploatacją kopalin.	Gmina Lichnowy	-	-	-
				Suma	brak	
gleby						
1.	Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu gleb i właściwa ich ochrona w mpzp	Brak podjętych działań analizowanym okresie.	Gmina Lichnowy	-	-	-
				Suma	brak	
gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów						
1.	Rozwój systemu odbioru odpadów komunalnych, w tym upowszechnienie selektywnej zbiórki: papieru, metal, tworzyw sztucznych i szkła, z uwzględnieniem funkcjonowania PSZOK i przydomowych kompostowników	- regularny odbiór odpadów komunalnych, - stała kontrola, przez podmiot odbierający odpady pojemników na odpady w zakresie właściwej segregacji; - odbiór odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (raz w roku), - bieżące utrzymanie czystości na terenie gminy/ zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat właściwej	Gmina Lichnowy	Zadanie ciągłe	Bez kosztów	Środki własne, środki pochodzące z opłat za gospodarowanie odpadami

Ip.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań/ zrealizowanych inwestycji	Jednostka Gmina Lichnowy odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
		segregacji odpadów oraz ochrony środowiska, -działania edukacyjne w szkołach oraz Urzędzie, -informowanie mieszkańców w zakresie kompostowania bioodpadów, możliwość skorzystania ze zwolnienia w opłacie za gospodarowanie odpadami komunalnymi.				
		Doposażenie PSZOK.	Gmina Lichnowy	2025	61 992,00	Budżet Gminy
		Budowa monitoringu PSZOK	Gmina Lichnowy	2025	29 987,40	Budżet Gminy
2.	Edukacja ekologiczna zmierzająca do zwiększenia segregacji odpadów	- Zajęcia proekologiczne w głównej mierze prowadzone w szkołach - zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat właściwej segregacji odpadów oraz ochrony środowiska poprzez konsultacje telefoniczne, w siedzibie Urzędu oraz udostępniane informacje na FB oraz stronie Urzędu -informowanie mieszkańców w zakresie kompostowania bioodpadów, możliwość skorzystania ze zwolnienia w opłacie za gospodarowanie odpadami komunalnymi	Gmina Lichnowy	2024-2025	Bez kosztów	W ramach funkcjonowania Urzędu
3.	Wsparcie właścicieli nieruchomości w zakresie systematycznego usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest	Brak pomocy Gminy w analizowanym okresie.	Gmina Lichnowy	-	-	-
4.	Sprzątanie świata	Włączenie się szkół w ogólnopolską akcję Sprzątanie Świata – zakup worków i rękawiczek	Gmina Lichnowy	2024 2025	226,59 215,61	Budżet Gminy
5.	Rekultywacja i monitoring terenów zdegradowanych	Brak podjętych działań w analizowanym okresie	-	-	-	-
				Suma	92 421,60	
zasoby przyrodnicze						

Ip.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań/ zrealizowanych inwestycji	Jednostka Gmina Lichnowy odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
1.	Rozwój i pielęgnacja terenów czynnych biologicznie (parki, zieleń urządzona, zadrzewienia śródpolne, oczka wodne, zadrzewienia nadrzeczne i przy wodach stojących, zieleń wzdłuż dróg)	Przeprowadzono nasadzenia zastępcze na terenach zielonych należących do Gminy Lichnowy w ilości: 2024 r. - 115 szt. drzew oraz 111 szt. krzewów, 2025 r. - 58 szt. drzew.	Gmina Lichnowy	2024 2025	9 491,56 4 220,04	Budżet Gminy
		Pielęgnacja terenów zielonych, utrzymanie parków i zieleni wzdłuż dróg gminnych	Gmina Lichnowy	2024 2025	29 477,02 59 350,42	Budżet Gminy
2.	Aktualizacja danych o istniejących formach ochrony przyrody (np. inwentaryzacja terenowa pomników przyrody i ocena ich stanu) oraz ich bieżąca ochrona i pielęgnacja, powołanie nowych form ochrony przyrody w przypadku stwierdzenia takich potrzeb i możliwości	Brak realizacji w analizowanym okresie	Gmina Lichnowy	-	-	-
3.	Gospodarowanie zasobami leśnymi z uwzględnieniem potrzeb zrównoważonej gospodarki leśnej (dotyczy lasów gminnych)	Wykonanie zadań z zakresu gospodarki leśnej w celu wykonania cięć sanitarnych oraz do usunięcia wywrotów i złomów oraz szkód w drzewostanie powstałych w wyniku silnego wiatru. Działka nr 2/2, obręb Tropiszewo	Gmina Lichnowy	2025	47 520,00	Budżet Gminy
				Suma	150 059,04	
zagrożenia poważnymi awariami						
1.	Aktualizacja procedur kryzysowych do bieżących zagrożeń oraz obowiązujących przepisów prawnych, a także informowanie i ostrzeganie mieszkańców	Prowadzenie na bieżąco aktualizacji dokumentacji z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa oraz identyfikowanych zagrożeń. W analizowanym okresie nie realizowano procedur ostrzegania mieszkańców o występujących awariach z uwagi na ich brak.	Gmina Lichnowy	Zadanie ciągłe	-	-

Ip.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań/ zrealizowanych inwestycji	Jednostka Gmina Lichnowy odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
	o występowaniu poważnych awarii					
2.	Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i likwidacji zagrożeń	Brak wyspecjalizowanych jednostek	Gmina Lichnowy	-	-	-
3.	Dotacja dla OSP Lichnowy na zakup samochodu strażackiego	Zadanie zrealizowane w 2022 r.	Gmina Lichnowy	-	-	-
4.	Inne zrealizowane działania:	Zakup sprzętu wyposażenia na potrzeby Obrony Cywilnej Urzędu oraz podległych jednostek OSP (sprzęt przeciwpożarowy oraz monitorujący, wspomagający akcje ratownicze)	Gmina Lichnowy	2025	255 452,61	Budżet Gminy
		Zakup używanego wozu strażackiego dla OSP w Szymankowie	Gmina Lichnowy	2025	49 650,00	Budżet Gminy
				Suma	305 102,61	
				RAZEM	30 274 609,71	

Źródło: opracowano na podstawie danych z Urzędu Gminy Lichnowy

Powyżej przedstawiono zadania własne, które były realizowane przez Gminę Lichnowy.

W latach 2024–2025 Gmina Lichnowy zrealizowała Program ochrony środowiska, przeznaczając na działania własne we wszystkich obszarach interwencji łącznie kwotę **30,274 mln zł**. Za realizację i nadzór nad wszystkimi przedsięwzięciami odpowiadał samorząd gminny, który skupił się na kluczowych inwestycjach infrastrukturalnych, zwiększeniu efektywności energetycznej budynków, rozbudowie infrastruktury kanalizacyjnej oraz modernizacji systemów komunikacyjnych.

W ramach ochrony klimatu i jakości powietrza Gmina Lichnowy realizuje szeroki program inwestycji ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej oraz redukcję emisji zanieczyszczeń. Kluczowym elementem tych przedsięwzięć była kompleksowa termomodernizacja, rozbudowa i modernizacja obiektów użyteczności publicznej, takich jak świetlice wiejskie w Parszewie, Dąbrowie, Pordenowie i Tropiszewie, a także budynek administracyjno-biurowy Urzędu Gminy oraz remiza OSP w Lisewie Malborskim oraz rozbudowa świetlicy i OSP w Lichnowach.

Równolegle samorząd podjął działania w zakresie unowocześniania systemów grzewczych i promowania odnawialnych źródeł energii. Obejmowały one m.in. wymianę źródła ciepła w lokalu komunalnym w 2024 roku, **wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych w 2025 r.** oraz zakup i montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy ponad 6 kW na budynku OSP Lisewo. W bieżącym okresie budżetowym mniejsze środki przeznaczono także na poprawę efektywności energetycznej poprzez modernizację oświetlenia w Szkole Podstawowej w Szymankowie w latach 2024–2025 oraz wymianę oświetlenia w **oddziale przedszkolnym w SP Lichnowy**. Totalny koszt wszystkich ujętych w zestawieniu inicjatyw zamknął się w kwocie 17 725 800,78 zł, a główne źródła finansowania stanowiły środki własne z budżetu gminy, dotacje celowe, Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 oraz rządowy program Fundusz Polski Ład, który pokrył m.in. aż 90% kosztów największej inwestycji w Lichnowach.

W obszarze przeciwdziałania zagrożeniom hałasem Gmina Lichnowy w latach 2024–2025 skupiła swoje działania przede wszystkim na modernizacji układu komunikacyjnego oraz poprawie stanu infrastruktury drogowej i pieszej, co bezpośrednio przekłada się na płynność ruchu i redukcję hałasu kołowego. Choć w analizowanym okresie nie zrealizowano żadnych zadań związanych z budową infrastruktury rowerowej, gmina dbała o upowszechnianie transportu zbiorowego poprzez organizację bezkosztowych przewozów wewnątrz gminy na podstawie zezwoleń Wójta.

Główny ciężar finansowy i wykonawczy spoczywał na inwestycjach drogowych oraz naprawie chodników. W 2024 roku wybudowano odcinek drogi gminnej w miejscowości Lichnowy oraz w ramach **budowy boisk wielofunkcyjnych zrealizowano inwestycje drogowe w Borętach Drugich oraz w Tropiszewie angażując w to zarówno środki własne, jak i zewnętrzne dotacje**. Rok 2025 przyniósł skumulowanie prac remontowych i modernizacyjnych w wielu innych miejscowościach, takich jak Tropiszewo, Szymankowo, Boręty, Pordenowo, **Lichnówki, Starynia**, gdzie ulepszano nawierzchnie, wyrównywano je kruszywem i przebudowywano kluczowe odcinki. Znaczący wzrost nakładów finansowych odnotowano również przy naprawie i budowie chodników, których koszty wzrosły z kilku tysięcy złotych w 2024 roku do ponad siedemset tysięcy złotych w 2025 roku. Łączna kwota przeznaczona na wszystkie te przedsięwzięcia wyniosła **1 768 827,90 zł**, a przeważająca większość zadań została sfinansowana bezpośrednio z budżetu Gminy Lichnowy.

Pod względem finansowym największym przedsięwzięciem ujętym w obszarze gospodarowania wodami była rekultywacja i monitoring terenów zdegradowanych, polegająca na przebudowie zbiorników retencyjnych w miejscowościach Pordenowo, Dąbrowa, Szymankowo, Boręty, Parszewo i Lichnowy. Inwestycja ta, zrealizowana w latach 2024–2025 w ramach programu zarządzania zasobami wodnymi, pochłonęła ponad 1,9 miliona złotych i została sfinansowana z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz budżetu gminy.

W latach 2024–2025 Gmina Lichnowy skoncentrowała swoje działania w obszarze gospodarki wodno-ściekowej na kluczowych modernizacjach oraz wielomilionowej rozbudowie sieci sanitarnej. Największym i najbardziej wymagającym przedsięwzięciem realizowanym na przełomie lat 2023–2024 była rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Lichnówki Pierwsze i Lichnówki Drugie. Ta strategiczna inwestycja pochłonęła aż 5 065 326,38 zł i objęła budowę ponad 1,5 km kanalizacji grawitacyjnej, przeszło 5,2 km kanalizacji tłocznej, montaż 12 przepompowni strefowych z pełnym oprzyrządowaniem i monitoringiem oraz instalację przepompowni przydomowych. Realizacja tego zadania była możliwa głównie dzięki wysokiej dotacji z Rządowego Funduszu Polski Ład, który pokrył ponad 4,6 miliona złotych całej kwoty.

Równolegle w 2024 roku samorząd realizował mniejsze, bieżące zadania modernizacyjne, które w całości sfinansowano bezpośrednio z budżetu gminy. Prace te obejmowały modernizację studni w miejscowości Starynia, wymianę skrzynki elektrycznej w Borętach oraz wymianę kanalizacji w Lichnowach PGR za łączną kwotę 57 300,00 zł. Dodatkowe nakłady w wysokości 118 200,00 zł przeznaczono na wymianę przepompowni we wsi Dąbrowa, montaż pomp zatapialnych w Lichnowach oraz modernizację tłoczni ścieków na kolektorze łączącym Lisewo Malborskie z Nowym Stawem.

Oprócz działań stricte budowlanych gmina wypełniała obowiązki kontrolne. W 2024 roku w ramach dwuletniego cyklu zweryfikowano 71 sztuk zbiorników bezodpływowych, co realizowano bezkosztowo w ramach standardowej działalności urzędu, z kolei na rok 2025 nie przypadały żadne kontrole tego typu.

Całościowy koszt wszystkich ujętych w zestawieniu zadań zamknął się w kwocie 5 240 826,38 zł, wyraźnie pokazując, że priorytetem gminy w tym okresie było skokowe podniesienie standardu sieci kanalizacyjnej i zabezpieczenie potrzeb mieszkańców.

W obszarze gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów Gmina Lichnowy w latach 2024–2025 realizowała szereg zadań o charakterze ciągłym, inwestycyjnym oraz edukacyjnym. Kluczowym elementem systemu było codzienne, bezkosztowe funkcjonowanie mechanizmów odbioru odpadów komunalnych i wielkogabarytowych, stała kontrola prawidłowości segregacji realizowana przez firmę wywozową oraz bieżące utrzymanie czystości. Równolegle samorząd aktywnie zachęcał mieszkańców do zakładania przydomowych kompostowników bioodpadów, oferując w zamian częściowe zwolnienia z opłat śmieciowych. Ważnym punktem podnoszenia jakości obsługi całego systemu było doposażenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) oraz budowa monitoringu co w 2025 roku wygenerowało wydatek z budżetu gminy w wysokości niemal 92 tysięcy złotych. W analizowanym okresie gmina nie udzielała natomiast wsparcia w zakresie usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Działania miękkie skupiały się wokół edukacji ekologicznej ukierunkowanej na zwiększenie poziomu segregacji odpadów. Szkoły oraz Urząd Gminy prowadziły zajęcia proekologiczne dla dzieci, a urzędnicy udzielali konsultacji telefonicznych i stacjonarnych, wykorzystując do szerzenia wiedzy także media społecznościowe oraz oficjalną stronę internetową. Ponadto placówki oświatowe co roku włączały się w ogólnopolską akcję Sprzątania Świata, na potrzeby której gmina finansowała zakup niezbędnych worków i rękawiczek. Łączna kwota wydatkowana na wszystkie opisane zadania zamknęła się w sumie 92 421,60 zł.

W obszarze ochrony zasobów przyrodniczych Gmina Lichnowy w latach 2024–2025 skupiła swoje działania na odtwarzaniu zieleni oraz interwencyjnym zarządzaniu drzewostanem leśnym. Ważnym elementem dbałości o lokalny ekosystem było regularne prowadzenie nasadzeń zastępczych na terenach zielonych stanowiących mienie gminy. W 2024 roku posadzono 115 sztuk drzew oraz 111 sztuk krzewów, na co przeznaczono z budżetu gminy kwotę 9 491,56 zł, natomiast w 2025 roku akcję kontynuowano poprzez posadzenie kolejnych 58 sztuk drzew za kwotę 4 220,04 zł. Druga z ujętych w zestawieniu pozycji nie doczekała się realizacji w analizowanym okresie i nie wygenerowała żadnych kosztów.

Pod względem finansowym największym przedsięwzięciem w tym sektorze były działania podjęte w 2025 roku z zakresu gospodarki leśnej na działce w obrębie Tropiszewo. Prace te miały charakter porządkowy i ochronny – polegały na wykonaniu niezbędnych cięć sanitarnych oraz usunięciu wywrotów, złomów i innych szkód w drzewostanie, które powstały w wyniku przejścia silnych wiatrów. Ta interwencja leśna kosztowała gminę 47 520,00 zł. Łączny nakład finansowy na wszystkie opisane zadania w sferze zasobów przyrodniczych zamknął się w kwocie 61 231,60 zł i w całości został pokryty bezpośrednio z budżetu Gminy Lichnowy.

W latach 2024–2025 w obszarze interwencji zagrożenia poważnymi awariami realizowano zadania ciągle oraz dodatkowe przedsięwzięcia finansowane z budżetu gminy.

W zakresie planowanych działań gmina prowadziła na bieżąco aktualizację procedur kryzysowych pod kątem obowiązujących przepisów oraz identyfikowanych zagrożeń, przy czym nie uruchamiano procedur ostrzegania mieszkańców ze względu na brak wystąpienia awarii w analizowanym okresie. Zadanie dotyczące doposażenia wyspecjalizowanych jednostek nie zostało zrealizowane z uwagi na ich brak, natomiast dotacja na zakup samochodu dla OSP Lichnowy została sfinalizowana już we wcześniejszych latach (w 2022 roku).

Równolegle w 2025 roku zrealizowano dwa inne kluczowe przedsięwzięcia zwiększające bezpieczeństwo. Był to zakup sprzętu i wyposażenia na potrzeby obrony cywilnej urzędu oraz podległych jednostek osp(sprzęt przeciwpożarowy oraz monitorujący, wspomagający akcje

ratownicze o wartości 255 452,61 zł oraz zakup używanego wozu strażackiego dla OSP w Szymankowie za kwotę 49 650,00 zł.

Łączny koszt wszystkich zrealizowanych w tym okresie działań wyniósł 305 102,61 zł i w całości został pokryty ze środków budżetu Gminy Lichnowy.

W grupie pozostałych obszarów interwencji obejmujących pola elektromagnetyczne, zasoby geologiczne oraz gleby, Gmina Lichnowy w latach 2024–2025 nie podejmowała znaczących działań inwestycyjnych ani planistycznych, a ujęte w zestawieniu pozycje nie wygenerowały żadnych dodatkowych kosztów finansowych.

Większość z tych sfer nie wymagała bezpośrednich nakładów w analizowanym okresie. W tematach dotyczących pól elektromagnetycznych oraz ochrony gleb nie odnotowano żadnych nowych przedsięwzięć. Z kolei w sferze zasobów geologicznych brak aktywności wynikał ze specyfiki terenu – w gminie po prostu nie występują obszary objęte eksploatacją kopalin.

Tabela 18 Raport z wykonanych zadań monitorowanych zaplanowanych na lata 2024-2025

Lp.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań, zrealizowanych inwestycji lub powód braku ich realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza						
1	Kompleksowa termomodernizacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię	Działanie realizowane głównie poprzez wdrażanie ogólnopolskiego programu priorytetowego „Czyste Powietrze” oraz powiązane działania samorządu z zakresu gospodarki niskoemisyjnej.	zarządcy budynków i infrastruktury	2024-2025	-	-
2	Modernizacja systemów ogrzewania budynków i przygotowania ciepłej wody użytkowej (np. wymiana pieców) oraz upowszechnienie odnawialnych źródeł energii OZE	Realizacja Programu „Czyste Powietrze” poprzez podpisane umowy mieszkańców z WFOŚiGW w Gdańsku na dofinansowaniu wymiany przestarzałych źródeł ciepła oraz termomodernizacji jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Liczba podpisanych umów: 2024 r. – 23 umów 2025 r. – 15 umowy.	WFOŚiGW	2024 2025	963 123,80 871 771,52	NFOŚiGW
				Suma	1 834 895,32	
zagrożenia hałasem						
1	Budowa infrastruktury rowerowej (drogi rowerowe, parkingi rowerowe, itp.)	Brak podjętych działań w analizowanym okresie.	zarządcy dróg (Starosta Malborski, Wójt Gminy Lichnowy,	-	-	-
2	Upowszechnienie i poprawa jakości transportu zbiorowego oraz jego promocja	Organizatorem publicznego transportu zbiorowego dla gminy Lichnowy jest samorząd gminy, a wykonawcą Wójt Gminy Lichnowy.	zarządcy transportu zbiorowego	-	-	-
3	Modernizacja układu komunikacyjnego w celu zmniejszenia hałasu (np. przebudowa skrzyżowań, poprawa stanu nawierzchni, budowa obwodnic)	Brak realizacji działań w analizowanym okresie	Wydział Infrastruktury i Inwestycji Starostwa Powiatowego w Malborku	-	-	-
				Suma	brak	
pola elektromagnetyczne						

Lp.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań, zrealizowanych inwestycji lub powód braku ich realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
1	Monitoring emisji pól elektromagnetycznych	Brak monitoringu w analizowanym okresie	Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska	-	-	-
2.	Gromadzenie i analiza danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszenia	Prowadzenie ewidencję zgłoszonych instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne. Ewidencja zawiera pomiary emisji oraz obszarów, na których znajdują się emitory pól elektromagnetycznych. Na stronie BIP Starostwa Powiatowego w Malborku zamieszczane są wpływające dane dot. instalacji i sprawozdania z pomiarów pól elektromagnetycznych. W ramach działań związanych z polami elektromagnetycznymi oraz zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska przyjęto następujące zgłoszenia: 2024 r. – przyjęto łącznie 4 zgłoszenia instalacji wytwarzającej pole elektromagnetyczne: - 4 zgłoszenie zmiany instalacji. 2025 r. – nie przyjęto żadnych zgłoszeń. W 2024 w żadnej zgłoszonej instalacji nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.	Powiat	Zadanie ciągłe	-	W ramach działalności
				Suma	brak	
gospodarowanie wodami						
1.	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, rozwój małej retencji oraz utrzymanie	1. Konserwacja i utrzymanie cieków i kanałów na terenie Zarządu Zlewni w Elblągu, część 3: Konserwacja cieków NW Nowy Dwór Gdański	RZGW w Gdańsku - Nadzór Wodny Nowy Dwór Gdański	2024	142 892,29	Dotacja, środki własne

Lp.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań, zrealizowanych inwestycji lub powód braku ich realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
	urządzeń wodnych w celu zapobiegania powodzi i podtopieniom, a w przypadku wystąpienia minimalizacja ich skutków	2. Konserwacja i utrzymanie cieków i kanałów na terenie Zarządu Zlewni w Elblągu, konserwacja cieków NW Nowy Dwór Gdański (zamówienie podobne do części 3) 3. Naprawa skarp i udrożnienie kanałów na terenie NW Nowy Dwór Gdański.				
		1. Konserwacja i utrzymanie cieków na terenie administrowanym przez Zarząd Zlewni w Elblągu część 2: Konserwacja cieków NW Nowy Dwór Gdański - gmina Malbork, Lichnowy, Miłoradz, Nowy Staw, Nowy Dwór Gdański, 2. Udrożnienie koryta cieków i kanałów na terenie Zarządu Zlewni w Elblągu z podziałem na części, Część 9 Udrożnienie koryta Kanału Lichnowska Struga – gmina Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Lichnowy.	RZGW w Gdańsku - Nadzór Wodny Nowy Dwór Gdański	2025	46 251,23	Dotacja, środki własne
				Suma	153 143,52	
gospodarka wodno – ściekowa						
1	Rozbudowa i modernizacja sieci wodno – kanalizacyjnej (Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o. o.,)	Awaryjna przebudowa sieci wodociągowej rozdzielczej w m. Lisewo Malborskie, dn 90 L= 35 m	Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o. o.	2024-2025	15 420,17	Środki własne
		Budowa sieci wodociągowej rozdzielczej w m. Lichnowy dn 110 L = 284,82 m, dn 80 L= 2,47 m		2024-2025	34 800,28	Środki własne
				Suma	50 220,45	
zasoby geologiczne						
1	Działania administracyjne i organizacyjne mające na celu właściwe gospodarowanie przestrzenią (np. wydawanie pozwoleń na eksploatację złóż)	Brak koncesji na eksploatację kopalin.	organy wydające pozwolenia na eksploatację: Starosta, Marszałek, właściwy Minister,	-	-	-

Lp.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań, zrealizowanych inwestycji lub powód braku ich realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
2.	Rekultywacja obszarów zdegradowanych (w razie stwierdzenia takiej potrzeby)	Brak decyzji o zakończeniu rekultywacji.	Powiat	-	-	-
				Suma	brak	
gleby						
1	Szkolenia rolników przez Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w zakresie środków ochrony roślin oraz przechowywania i stosowania nawozów.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu prowadzi regularne szkolenia dla rolników z województwa pomorskiego w zakresie środków ochrony roślin oraz gospodarki nawozowej. W obszarze ochrony roślin ośrodek organizuje certyfikowane i kończące się egzaminem państwowym kursy podstawowe oraz uzupełniające, które obejmują stosowanie preparatów sprzętem naziemnym, doradztwo chemiczne, integrowaną produkcję roślin oraz specjalistyczną fumigację. Uzyskane w ten sposób uprawnienia są ważne przez pięć lat i są niezbędne do zakupu oraz bezpiecznego stosowania profesjonalnych środków ochrony. Z kolei zagadnienia związane z przechowywaniem i stosowaniem nawozów realizowane są w formie bezpłatnych szkoleń powiązanych z unijnym Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej. Program tych spotkań koncentruje się na wymogach programu azotanowego, zasadach warunkowości, terminach aplikacji nawozów, normach budowy płyt obornikowych oraz prowadzeniu obowiązkowej dokumentacji. Rolnicy poznają tam również zasady bilansowania składników odżywczych, tworzenia planów nawozowych oraz nowoczesne techniki rolnictwa węglowego i precyzyjnego. Wszystkie te działania edukacyjne są wdrażane bezpośrednio przez oddziały w Lubaniu i Starym Polu, a także przez	Pomorski ODR, rolnicy	Zadanie ciągłe	Trudne do wydzielenia	Środki własne

Lp.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań, zrealizowanych inwestycji lub powód braku ich realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
		Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego na terenie całego województwa.				
2.	Systematyczna ocena jakości gleb np. poprzez zlecenie badań przez rolników do Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Gdańsku	Badania jakości gleb realizowane jest w sposób ciągły poprzez zlecenia badania przez indywidualnych rolników z terenu gminy.	OSChR w Gdańsku, rolnicy	Zadanie ciągłe	-	Środki własne rolników
				Suma	brak	
gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów						
1	Rozwój systemu odbioru odpadów komunalnych, w tym upowszechnienie selektywnej zbiórki: papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła, z uwzględnieniem funkcjonowania PSZOK i przydomowych kompostowników	Działania polegające na uszczelnieniu i zoptymalizowaniu selektywnej zbiórki u źródła, rozbudowie bazy infrastrukturalnej oraz zwiększeniu presji na recykling frakcji suchych, zgodnie z unijnymi i krajowymi wymogami prawnymi. Proces ten opierał się na ścisłej współpracy trzech ogniw: samorządu, mieszkańców oraz wyspecjalizowanych podmiotów zewnętrznych i instalacji komunalnych.	podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, instalacje komunalne	Zadanie ciągłe	-	Środki w ramach opłat za funkcjonowanie systemu
				Suma	brak	
zasoby przyrodnicze						
1	Aktualizacja danych o istniejących formach ochrony przyrody (np. inwentaryzacja terenowa pomników przyrody i ocena ich stanu) oraz ich bieżąca ochrona i pielęgnacja, powołanie nowych form ochrony przyrody w przypadku stwierdzenia takich potrzeb i możliwości	Brak ustanowionych nowych form ochrony przyrody na terenie gminy Lichnowy.	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku, Marszałek Województwa Pomorskiego, zarządcy lasów	-	-	-
2.	Rozwój i pielęgnacja terenów czynnych	Nie prowadzono działań w analizowanym okresie.	właściciele gruntów, zarządcy lasów	-	-	-

Lp.	Działania/Zadania	Opis podjętych działań, zrealizowanych inwestycji lub powód braku ich realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Termin realizacji	Koszty realizacji PLN	Źródło finansowania
	biologicznie (parki, zieleń urządzona, zadrzewienia śródpolne, oczka wodne, zadrzewienia nadrzeczne i przy wodach stojących, zieleń wzdłuż dróg), a także gospodarowanie zasobami leśnymi z uwzględnieniem potrzeb zrównoważonej gospodarki leśnej					
				Suma	brak	
zagrożenia poważnymi awariami						
1	Prowadzenie rejestru zakładów ZDR i ZZR, dostosowanie procedur kryzysowych do bieżących zagrożeń oraz obowiązujących przepisów prawnych, a także informowanie i ostrzeganie społeczeństwa o występowaniu poważnych awarii	Brak działań w analizowanym okresie.	GIOŚ, WIOŚ, zakłady, jednostki ratownicze	-	-	-
2	Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i likwidacji zagrożeń, a także szkolenie kadr służb ratowniczych w tym zakresie	Brak działań w analizowanym okresie.	Państwowa Straż Pożarna, Ochotnicze Straże Pożarne	-	-	-
				Suma	brak	
				RAZEM	2 038 259,29	

Źródło: opracowano na podstawie udostępnionych danych przez poszczególne jednostki.

Powyżej przedstawiono zadania monitorowane, które były realizowane przez różne jednostki działające w ochronie środowiska na terenie gminy Lichnowy.

W ramach Programu ochrony środowiska za lata 2024–2025 dla Gminy Lichnowy zadania monitorowane i realizowane przez jednostki zewnętrzne oraz podmioty trzecie skupiły się wokół ochrony klimatu, gospodarki wodnej i ściekowej oraz edukacji i obsługi systemów odpadowych. Największy nakład finansowy wygenerowały działania z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza, gdzie Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku wraz z NFOŚiGW wdrażał program priorytetowy „Czyste Powietrze”. W jego ramach mieszkańcy podpisali 23 umowy w 2024 roku oraz 15 umów w 2025 roku na dofinansowanie wymiany przestarzałych źródeł ciepła i termomodernizację domów jednorodzinnych, co łącznie pochłonęło kwotę 1 834 895,32 zł.

Kolejnym istotnym obszarem wspieranym przez instytucje zewnętrzne było gospodarowanie wodami, w którym Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, a dokładniej Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku poprzez Nadzór Wodny Nowy Dwór Gdański, realizowało zadania związane z ochroną przed powodzią i podtopieniami. W 2024 roku jednostka ta przeprowadziła konserwację cieków i kanałów oraz naprawę skarp i udrożnienie kanałów na kwotę 142 892,29 zł, natomiast w 2025 roku kontynuowała prace konserwacyjne i udrożniła koryto Kanału Lichnowska Struga za kwotę 46 251,23 zł, co łącznie dało sumę 153 143,52 zł. W sferze gospodarki wodno-ściekowej kluczowe inwestycje o wartości 50 220,45 zł przeprowadziła spółka Centralny Wodociąg Żuławski, która ze środków własnych sfinansowała awaryjną przebudowę rozdzielczej sieci wodociągowej w Lisewie Malborskim oraz budowę sieci rozdzielczej w miejscowości Lichnowy.

Większość pozostałych działań miała charakter ciągły i edukacyjny, niewymagający bezpośrednich, dających się łatwo wydzielić nakładów finansowych. W sferze ochrony gleb Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu regularnie organizował dla rolników certyfikowane szkolenia z zakresu stosowania środków ochrony roślin oraz gospodarki nawozowej, a Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gdańsku prowadziła ciągłe badania jakości gleb na indywidualne zlecenia i koszt rolników. Ponadto podmioty odbierające odpady komunalne oraz instalacje komunalne realizowały zadania ciągłe związane z optymalizacją selektywnej zbiórki u źródła i zwiększaniem recyklingu, co finansowane było w ramach opłat za system wnoszonych przez mieszkańców.

W wielu monitorowanych obszarach, takich jak zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, zasoby geologiczne, zasoby przyrodnicze czy zagrożenia poważnymi awariami, zewnętrzne instytucje odpowiedzialne za poszczególne zadania nie podjęły w analizowanym okresie żadnych działań. Wyjątkiem w tej grupie było jedynie Starostwo Powiatowe w Malborku, które w 2024 roku bezkosztowo przyjęło cztery zgłoszenia zmian w instalacjach emitujących pola elektromagnetyczne. Ostateczny, sumaryczny koszt wszystkich zrealizowanych i finansowanych przez inne jednostki zadań na rzecz ochrony środowiska w Gminie Lichnowy zamknął się w kwocie **2 038 259,29 zł**.

8. PONIESIONE KOSZTY NA REALIZACJĘ DZIAŁAŃ W LATACH 2024-2025

W tabelach nr 20 i 21 w kolumnie pn. „Poniesione koszty PLN” nie we wszystkich zdołano określić poziom wydatkowanych środków finansowych na realizację zadań przez podmioty odpowiedzialne. Świadczy to o trudności w jednoznacznym określeniu kosztów realizacji przedsięwzięć, zwłaszcza pozainwestycyjnych. Koszty tego rodzaju zadań są bowiem bardzo często kwalifikowane do kosztów bieżących związanych z funkcjonowaniem poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych.

Wykonane zadania były finansowane ze:

1. Środków własnych podmiotów realizujących poszczególne zadania, a w szczególności:
 - budżetu gminy,
 - budżetu powiatu,
 - budżetu województwa pomorskiego,
 - budżet państwa,
 - środki własne przedsiębiorstw, instytucji i mieszkańców.
2. Środków krajowych pochodzących z:
 - Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
 - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku,
 - Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych,
 - Fundusz Przeciwdziałania COVID-19,
 - Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).
3. Pożyczki i kredyty zaciągnięte w różnych bankach krajowych i europejskich.

Łączny koszt poniesiony na realizację zadań w latach 2024-2025 wynosił **32,312 mln zł**, z czego Gmina Lichnowy na swoje działania **wydała 30,274 mln zł**, a pozostałe jednostki wydały **2,038 mln zł**. Szczegółowy wykaz poniesionych wydatków w obrębie poszczególnych obszarów interwencji został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 19 Podsumowanie poniesionych kosztów na realizację działań w latach 2024-2025

Obszar interwencji	Koszty poniesione przez Gminę – zadania własne	Koszty poniesione przez pozostałe jednostki – zadania monitorowane	Koszty poniesione ogółem
	PLN		
Ochrona klimatu i jakości powietrza	17 725 800,78	1 834 895,32	19 560 696,10
Zagrożenia hałasem	4 815 699,25	0	4 815 699,25
Pola elektromagnetyczne	0	0	0
Gospodarowanie wodami	1 944 700,05	153 143,52	2 097 843,57
Gospodarka wodno-ściekowa	5 240 826,38	50 220,45	5 291 046,83
Zasoby geologiczne	0	0	0
Gleby	0	0	0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	92 421,60	0	92 421,60
Zasoby przyrodnicze	61 231,60	0	61 231,60
Zagrożenia poważnymi awariami	305 102,61	0	305 102,61
RAZEM	30 274 609,71	2 038 259,29	32 312 869,00

Źródło: opracowanie własne.

9. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY LICHNOWY

W „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029” zostały określone wskaźniki monitorowania. Na podstawie wskaźników możliwe jest proste określenie tendencji zmian, czy analizowany wskaźnik poprawił się, pogorszył czy nie uległ zmianie. Wskaźniki zostały podzielone na poszczególne obszary interwencji.

Podstawowym źródłem informacji o wskaźnikach monitorowania efektywności Programu jest Główny Urząd Statystyczny, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Gmina oraz inne jednostki organizacyjne.

Wskaźniki monitorowania uwzględniają wartość wskaźników w roku bazowym tj. w 2020 roku oraz wartość wskaźników w latach 2024 i 2025.

Tabela 20 Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lichnowy na lata 2022-2025 z perspektywą na lata 2026-2029

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość uzyskana w roku		Uzyskany efekt ekologiczny
				2024	2025	
ochrona klimatu i jakości powietrza	poprawa jakości powietrza atmosferycznego	klasa jakości powietrza pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (GIOS) ludzi	- klasa C dla benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM _{2,5} – faza II; - klasa A/D2 dla ozonu - klasa A pozostałe zanieczyszczenia	- klasa C – brak - klasa A/D2 dla ozonu, - klasa A pozostałe zanieczyszczenia	- klasa C – benzo(a)piren - klasa A/D2 dla ozonu, - klasa A pozostałe zanieczyszczenia	Poprawa w 2024 i 2025 r. w odniesieniu do poziomu zanieczyszczeń pyłem PM _{2,5}
		klasa jakości powietrza pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin (GIOS)	klasa A/D2 dla ozonu; klasa A dla NO ₂ i SO ₂	klasa A/D2 dla ozonu; klasa A dla NO ₂ i SO ₂	klasa A/D2 dla ozonu; klasa A dla NO ₂ i SO ₂	Pogorszenie w 2025 r. w odniesieniu do benzo(a)pirenu
zagrożenia hałasem	ochrona przed hałasem	długość dróg dla rowerów (GUS)	2020 r. – 5,0 km	5,0 km	b.d.	Bez istotnych zmian
		liczba czynnych przystanków autobusowych (GUS)	2020 r. – 33 sztuki	35 szt.	b.d.	Poprawa – wzrost liczby przystanków autobusowych, większa dostępność komunikacyjna
		liczba zanotowanych przekroczeń norm hałasu komunikacyjnego	brak badań monitoringowych w 2020	Brak badań monitoringowych	Brak badań monitoringowych	Brak możliwości oceny
pola elektromagnetyczne	ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	liczba zanotowanych przekroczeń norm PEM	w 2020 brak badań, w 2019 r. - brak przekroczeń (Lichnowy = <0,1 V/m)	Brak badań w 2024 r.	Brak badań w 2025 r.	Brak możliwości oceny
gospodarowanie wodami	ochrona zasobów wodnych	jakość wód powierzchniowych i podziemnych (GIOŚ)	- 2019-2020 - zły stan wód powierzchniowych, - dobry stan chemiczny i ilościowy JCWPd, - w Gminie wody podziemne kl. IV – wody	Brak badań	- 2019-2024 – zły stan wód powierzchniowych, - dobry stan chemiczny i ilościowy JCWPd, - brak monitoringu wód podziemnych	Brak poprawy w zakresie wód powierzchniowych, Brak możliwości oceny jakości wód podziemnych

			niezadowalającej jakości			
		liczba obiektów małej retencji (dane z różnych źródeł)	występują zbiorniki wód opadowych, choć nie są to typowe obiekty małej retencji	b.d.	b.d.	Brak możliwości oceny
gospodarka wodno - ściekowa	uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej	długość sieci wodociągowej (Raport o stanie Gminy)	2020 r. – 58,5 km	58,68 km	58,68 km	Poprawa w stosunku do wartości bazowej z 2020 r.
		długość sieci kanalizacyjnej (Raport o stanie Gminy)	2020 r. – 70,3 km	77,1 km	77,1 km	Bez zmian w latach 2024-2025. Pozytywny - wzrost w porównaniu z rokiem bazowym – większy stopień skanalizowania i dostępność do infrastruktury kanalizacyjnej
		liczba zbiorników bezodpływowych / przydomowych oczyszczalni ścieków	84 zbiorniki bezodpływowe, 25 przydomowych oczyszczalni ścieków	98 zbiorników bezodpływowych, 39 przydomowych oczyszczalni ścieków	75 zbiorników bezodpływowych, 40 przydomowych oczyszczalni ścieków	Pozytywny – spadek liczby zbiorników bezodpływowych na korzyść przyłączy kanalizacyjnych. Wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków skuteczna redukcja zanieczyszczeń, ochrona wód gruntowych przed skażeniem
zasoby geologiczne	ochrona zasobów geologicznych	powierzchnia terenów zrehabilitowanych na podstawie decyzji uznającej rekultywację za zakończoną (Powiat)	w latach 2019-2020 brak decyzji uznających rekultywację za zakończoną	Brak	Brak	Bez zmian
		udział powierzchni objętej mpzp w powierzchni ogółem (GUS)	2020 r. – 0 %	b.d.	b.d.	Brak możliwości porównania

gleby	ochrona gleb	występowanie potencjalnego historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Starosta Malborski)	informację dot. potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi umieszczono w rozdziale 3.6.3.	Bez zmian	Bez zmian	Bez zmian
gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	rozwój systemu gospodarki odpadami	poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	2020 r. – 25 % (został osiągnięty)	16,15%	10,0%	Pozytywny - wskaźnik poniżej 20% oznacza, że gmina przekazała do składowania mniejszą ilość bioodpadów w stosunku do limitu
		poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	2020 r. – 88 % (został osiągnięty)	Brak	Brak	Brak możliwości oceny ze względu na zmianę przepisów prawnych
		poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, tworzyw sztucznych, szkła, metalu (odpadów komunalnych)	2020 r. – 39 % (nie został osiągnięty)	45% - osiągnięty poziom co najmniej 45%	57% - osiągnięty poziom co najmniej 55%	Pozytywny – osiągnięcie zakładanego poziomu. Więcej odpadów zbieranych jest w sposób selektywny i można je ponownie wykorzystać.
		masa wyrobów zawierających azbest unieszkodliwiona w danym roku	Zadanie realizowano od 06.12.2019 r. do 14.10.2020 r. (tut. Urząd) 48,539 Mg	0	0	Pogorszenie – brak realizacji założeń programu usuwania azbestu
zasoby przyrodnicze	ochrona zasobów przyrodniczych	powierzchnia terenów zieleni urządzonej (GUS)	cmientarze – 0,9 ha, lasy gminne – 3,8 ha	cmientarze - 0,9 ha, lasy gminne – 3,8 ha	cmientarze - 0,9 ha, lasy gminne – 3,8 ha	Bez zmian

		powierzchnia form ochrony przyrody (GUS)	507 ha (bez obszaru Natura 2000)	577,73 ha	577,3 ha	Poprawa – wzrost powierzchni obszarów chronionych
		liczba pomników przyrody	wg CRFOP 7 (w tym jeden wieloobiektowy)	7 szt.	7 szt.	Bez zmian
		lesistość (GUS)	2020 r. – 0,6 %	0,6%	0,6%	Bez zmian
zagrożenia poważnymi awariami	ochrona przez następstwami nadzwyczajnych sytuacji kryzysowych	liczba zakładów ZDR i ZZR (rejestr GIOŚ)	2020 r. - 0	0	0	Bez zmian
		liczba awarii w zakładach ZDR i ZZR (rejestr GIOŚ) lub innych nadzwyczajnych zdarzeń zagrażających ludziom lub środowisku (w oparciu o dane WIOS i PSP)	2020 r. - 0	0	0	Bez zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Analiza wskaźników realizacji programu ochrony środowiska dla Gminy Lichnowy w latach 2024–2025 wykazuje zróżnicowane efekty ekologiczne w poszczególnych obszarach interwencji. Do najbardziej pozytywnych rezultatów należy zaliczyć sferę gospodarki odpadami, w której gmina osiągnęła i przekroczyła zakładane poziomy recyklingu odpadów komunalnych, uzyskując wynik 45% w 2024 roku oraz 57% w 2025 roku, wobec prognozowanych poziomów odpowiednio co najmniej 45% i 55%. Dodatkowo odnotowano bardzo dobre wyniki w ograniczeniu masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, której udział spadł do poziomu 16,15% w 2024 roku i do 10,0% w 2025 roku, co plasuje gminę znacznie poniżej dopuszczalnego limitu. Wyraźny postęp ekologiczny widoczny jest również w gospodarce wodno-ściekowej – **długość sieci wodociągowej wzrosła z poziomu bazowego 58,5 km do 58,68 km w 2024 i 2025 r.**, długość kanalizacyjnej wzrosła z poziomu bazowego **70,3 km do 77,1 km w latach 2024–2025**, czemu towarzyszył pozytywny trend spadku liczby zbiorników bezodpływowych na rzecz przyłączy kanalizacyjnych oraz wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków do **39 sztuk w 2024 roku i 40 szt. – w 2025 r.** W sferze zasobów przyrodniczych odnotowano poprawę poprzez wzrost powierzchni obszarów chronionych z 507 ha do ponad 577 ha, natomiast w obszarze zagrożeń hałasem poprawiła się dostępność komunikacyjna w wyniku wzrostu liczby czynnych przystanków autobusowych z 33 do 35 sztuk. Pod kątem czystości powietrza dla zdrowia ludzi, w 2024 roku zauważono jednostkową poprawę w odniesieniu do poziomu zanieczyszczeń pyłem PM_{2,5}.

Z drugiej strony, zebrane dane obnażyły pogorszenie niektórych parametrów oraz liczne luki informacyjne wynikające z braku prowadzenia badań. W 2025 roku odnotowano pogorszenie jakości powietrza w odniesieniu do benzo(a)pirenu, dla którego utrzymywała się najgorsza klasa C. Wyraźny regres wykazano w programie usuwania azbestu, gdzie masa unieszkodliwionych wyrobów w latach 2024–2025 spadła do zera. W obszarze gospodarowania wodami utrzymywał się zły stan wód powierzchniowych, a z powodu braku monitoringu wód podziemnych oraz braku danych o obiektach małej retencji ocena tych aspektów była niemożliwa. Całkowity brak badań monitoringowych uniemożliwił również jakąkolwiek ocenę poziomu pól elektromagnetycznych oraz liczby przekroczeń norm hałasu komunikacyjnego.

Wiele wskaźników utrzymało się na niezmiennym poziomie w stosunku do lat poprzednich lub wartości bazowych. Dotyczy to stabilnej klasy jakości powietrza pod kątem ochrony roślin, długości dróg dla rowerów, która niezmiennie wynosiła 5,0 km, braku nowych decyzji o zakończeniu rekultywacji gruntów oraz braku zmian w rejestrze potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. W sferze przyrodniczej bez zmian pozostała powierzchnia zieleni urządzonej, lesistość gminy na poziomie 0,6% oraz liczba pomników przyrody wynosząca 7 sztuk. Ostatnim stabilnym elementem był obszar poważnych awarii, gdzie w rejestrach GIOŚ, WIOŚ i straży pożarnej zarówno liczba niebezpiecznych zakładów, jak i samych awarii czy nadzwyczajnych zdarzeń wynosiła zero.

10. PODSUMOWANIE

W ramach działań własnych Gminy Lichnowy największy nacisk w analizowanym okresie położono na gospodarkę wodno-ściekową oraz ochronę klimatu i jakości powietrza. Gmina z sukcesem zrealizowała potężną, wielomilionową rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Lichnowki Pierwsze i Lichnowki Drugie (ponad 6,8 km sieci i 12 przepompowni w latach 2023-2024), a także przeprowadziła szereg bieżących modernizacji infrastruktury ściekowej (Starynia, Boręty, Dąbrowa, Lisewo Malborskie).

W zakresie ochrony powietrza i efektywności energetycznej kluczowe było ukończenie głębokiej termomodernizacji świetlic wiejskich (Parszewo, Dąbrowa, Pordenowo, Tropiszewo) oraz remizy w Lisewie Malborskim. Rozpoczęto także strategiczne, wieloletnie projekty, takie jak rozbudowa Urzędu Gminy z montażem instalacji fotowoltaicznej oraz rozbudowa świetlicy i OSP w Lichnowach.

W obszarze zagrożenia hałasem sprawnie przeprowadzono modernizację układu komunikacyjnego, remontując nawierzchnie i drogi m.in. w Lichnowach, Tropiszewie, Szymankowie, Borętach i Pordenowie. Skokowo wzrosły też nakłady na poprawę bezpieczeństwa pieszych poprzez masową budowę i naprawę chodników w 2025 roku.

W sferze gospodarki wodami kluczowym sukcesem inwestycyjnym była przebudowa zbiorników retencyjnych w sześciu miejscowościach.

W obszarze gospodarowania odpadami kluczowe było doposażenie PSZOK-u oraz jego monitoring w 2025 roku. Systematycznie realizowano też zadania ciągłe: sprawny odbiór odpadów, edukację ekologiczną w szkołach i urzędzie oraz promowanie przydomowych kompostowników. Ponadto w ramach ochrony zasobów przyrodniczych gmina regularnie uzupełniała zieleni, sadząc

łącznie 173 drzewa i 111 krzewów, oraz przeprowadziła niezbędne cięcia sanitarne i usuwanie wiatrolomów w Tropiszewie.

W obszarze zagrożeń poważnymi awariami zakupiono sprzęt w ramach realizacji wniosku z Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026 oraz używany wóz strażacki dla OSP w Szymankowie.

W sferze zagrożenia hałasem nie podjęto żadnych działań związanych z budową infrastruktury rowerowej (ścieżek czy parkingów). W ramach gospodarki odpadami gmina w analizowanym okresie nie zaoferowała mieszkańcom wsparcia w systematycznym usuwaniu i unieszkodliwianiu niebezpiecznych wyrobów zawierających azbest.

W pozostałych obszarach interwencji – takich jak pola elektromagnetyczne oraz ochrona gleb – nie wprowadzono żadnych nowych zapisów ani zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (mpzp). W obszarze zasobów geologicznych brak działań był naturalny z powodu braku eksploatacji kopalin na terenie gminy.

W ramach zadań monitorowanych przez jednostki zewnętrzne w latach 2024–2025 udało się skutecznie zrealizować kluczowe programy wsparcia finansowego dla mieszkańców oraz niezbędne inwestycje infrastrukturalne. Do najważniejszych sukcesów należy zaliczyć termomodernizację domów i wymianę 38 przestarzałych źródeł ciepła w ramach programu „Czyste Powietrze” obsługiwanego przez WFOŚiGW, wykonanie prac konserwacyjnych i udrożnieniowych na ciekach wodnych oraz Kanale Lichnowska Struga przez RZGW w Gdańsku, a także przebudowę i budowę sieci wodociągowej w Lisewie Malborskim oraz Lichnowach przez Centralny Wodociąg Żuławski. Dodatkowo stale realizowano szkolenia dla rolników z zakresu ochrony roślin i gospodarki nawozowej.

Z kolei w analizowanym okresie całkowicie nie udało się podjąć działań w obszarach takich jak zagrożenia hałasem, gdzie zarządcy dróg i Starostwo Powiatowe nie zrealizowali inwestycji w infrastrukturę rowerową ani modernizację układu komunikacyjnego. Zewnętrzne instytucje nie prowadziły również monitoringu pól elektromagnetycznych, działań w zakresie ochrony i rozwoju terenów zielonych oraz nowych form ochrony przyrody, a także szkoleń czy doposażenia służb w sferze zagrożeń poważnymi awariami.

Rekomendacje na przyszłość obejmują zbiór wytycznych dla Gminy Lichnowy oraz współpracujących z nią instytucji zewnętrznych, wypracowany na podstawie szczegółowej analizy realizacji zadań własnych i monitorowanych w ramach Programu ochrony środowiska za lata 2024–2025. Podsumowanie dotychczasowych wskaźników, sukcesów inwestycyjnych oraz zdiagnozowanych luk jest podstawą do wyznaczenia kluczowych kierunków rozwoju gminy w najbliższej przyszłości. Przedstawione działania łączą sferę techniczną, planistyczną oraz organizacyjną, mając na celu skuteczne podniesienie jakości życia mieszkańców, ochronę lokalnego ekosystemu oraz adaptację do współczesnych wyzwań klimatycznych. Rekomendacje na kolejne lata to:

- Zrównoważona mobilność i walka z hałasem: Konieczne jest wyjście naprzeciw brakom w infrastrukturze rowerowej, dlatego przyszłe budżety gminy powinny uwzględniać projektowanie i budowę dróg rowerowych łączących mniejsze miejscowości, co podniesie bezpieczeństwo mieszkańców i zredukuje hałas samochodowy. Równolegle należy zacieśnić współpracę z zarządcami dróg powiatowych w celu wspólnego pozyskania funduszy na zaległą infrastrukturę rowerową oraz poprawę stanu nawierzchni bitumicznych tłumiących hałas kołowy.
- Uruchomienie programu usuwania azbestu: Samorząd powinien podjąć aktywne działania w celu poszukiwania zewnętrznych źródeł finansowania, na przykład w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, aby skutecznie wznowić i zaoferować mieszkańcom realne wsparcie finansowe oraz organizacyjne w bezpiecznym pozbywaniu się wyrobów zawierających azbest.
- Zielona energia i dokończenie inwestycji: Gmina powinna konsekwentnie rozwijać wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez planowanie montażu kolejnych instalacji fotowoltaicznych na pozostałych obiektach komunalnych, co pozwoli na dalsze obniżanie kosztów prądu.
- Nowoczesne planowanie przestrzenne i ochrona ekosystemów: Przyszłe prace nad dokumentami planistycznymi gminy muszą w szerszym zakresie uwzględniać współczesne wyzwania środowiskowe, wprowadzając formalne zapisy chroniące przed polami elektromagnetycznymi oraz zapobiegające degradacji i zanieczyszczeniu gleb. W ramach ochrony lokalnego krajobrazu warto równolegle lobbować u regionalnych zarządców lasów i

organów ochrony przyrody o aktywniejsze, instytucjonalne wsparcie w rozwoju oraz pielęgnacji lokalnych terenów zielonych.

- Dalszy rozwój retencji i ochrona wód: Choć w minionym okresie pomyślnie przebudowano wybrane zbiorniki, gmina powinna przejść na model zarządzania systemowego w sferze małej retencji. Niezbędne jest regularne utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracyjnych, co pozwoli skutecznie zapobiegać lokalnym podtopieniom w okresach intensywnych opadów oraz zminimalizuje dotkliwe skutki suszy na terenach rolniczych.